

REVISTA PRESEI

BULETIN SĂPTĂMÂNAL AL DIRECȚIUNII PRESEI ȘI INFORMAȚIILOR
DIN MINISTERUL AFACERILOR STRĂINE

Nr. 12.

Joi, 26 Martie 1936

S U M A R :

	Pag.		Pag.
I. PRESA STRĂINĂ DESPRE ROMÂNIA		III. CONVORBIRILE ITALO-AUSTRO-UNGARE	
a) ECONOMIE ȘI FINANȚE :		Presa italiană	254
Presa engleză	242	„ franceză	254
„ iugoslavă	242	„ engleză	255
b) ARTĂ ȘI LITERATURĂ :		„ germană	256
Presa franceză	242	„ elvețiană	256
„ engleză	243	„ austriacă	256
c) DIVERSE :		„ maghiară	257
Presa engleză	243	„ iugoslavă	257
II. DENUNȚAREA TRATATULUI DELA LOCARNO		IV. CONFLICTUL ITALO-ABISINIAN ȘI SANȚIUNILE	
Presa germană	244	Presa italiană	258
„ franceză	246	„ franceză	258
„ engleză	249	V. ANIVERSAREA PACTULUI TURCO-SOVIETIC	
„ italiană	251	Presa sovietică	258
„ belgiană	251	VI. PROBLEME EUROPENE	
„ sovietică	251	Politica externă a Poloniei	259
„ austriacă	251	Raporturile italo-albaneze	260
„ maghiară	251		
„ polonă	252		
„ iugoslavă	252		
„ cehoslovacă	252		
„ bulgară	253		
„ evreiască din străinătate	253		

PRESA STRĂINĂ DESPRE ROMÂNIA

ECONOMIE ȘI FINANTE

Presa engleză

FINANCIAL NEWS din 16 Martie publică în suplimentul său bancar o dare de seamă generală asupra situației financiare din țările balcanice, între care pune și pe România, consacrându-i o coloană întregă de comentarii favorabile.

Ziarul constată că din primăvara anului 1935 progresul economic al României a fost în creștere, datorită prețului mai bun al grânelor, subvențiilor acordate și conversiunii. El adaugă că puterea de cumpărare în creștere a agriculturilor a reacționat favorabil asupra producției industriale, care a avut pe de altă parte toate încurajările posibile prin severe restricții valutare.

Afirmă că regimul valutar a suferit câteva modificări importante în cursul anului 1935 care au dus la o devalorizare ușoară a leului favorizată de premii de 30%; totuși efectele acestui regim au fost surprinzătoare, deoarece importul a scăzut cu circa 3 miliarde lei în timp ce exportul s'a urcat în aceeași normă dând o balanță favorabilă de peste 6 miliarde lei.

„O consecință directă a îmbunătățirii situației economice, încheie ziarul, este creșterea veniturilor Statului în mod atât de satisfăcător încât bugetul pe 1935 se soldează cu un excedent simțitor“.

EVENING STANDARD din 17 Martie, referindu-se la datoriile externe ale României, crede că, în cel mult o săptămână sau două, se va anunța încheierea unui acord de clearing între Anglia și România.

Ziarul arată că acordul acesta este un rezultat al vizitei delegației engleze, care împreună cu guvernul român a schițat un plan în această privință, plan care trebuie însă completat cu câteva amănunte importante.

NEAR EAST AND INDIA din 19 Martie speră că se va anunța în curând încheierea unui nou aranjament în ceea ce privește plata datoriilor comerciale ale României în Anglia. „Acordul în chestiune, cu toate obiecțiunile ridicate, va propune instituirea unui regim de compensații, a cărui reușită depinde totuși de măsura importului și exportului între Anglia și România“, adaugă ziarul, care continuă:

„Există o rază de speranță provenită din bilanțul comercial favorabil al României pe 1935; dacă situația internațională se înăreaptă, permițând și o îndreptare comercială mondială, atunci nu va trece mult până ce România va acorda comerțului său toată libertatea necesară“.

FINANCIAL TIMES din 16 Martie publică un articol „special“ despre situația exportului de petrol al României, arătând că prețurile au crescut simțitor la începutul lunii curente, influențat de cumpărăturile în mari cantități, cu deosebire din partea Germaniei, în cursul lunii Februarie.

Ziarul este impresionat de „această completă și bruscă schimbare care s'a făcut în exportul de petrol al României“.

Studiind datele statistice pe care le are la îndemână, constată că tot Anglia este cumpărătorul principal, Germania a doua, Egiptul al treilea, iar Italia rămânând a

patra putere în ce privește cantitatea de petrol importată din România, cu circa 37.000 tone, deși până acum două luni importase lunar cantități duble.

TIMES din 20 Martie află dela corespondentul său din Berlin, că în ultima săptămână exportul de petrol al României în Germania a fost atât de mic, încât se poate considera că s'a întrerupt; aceasta din cauza situației nesatisfăcătoare, în legătură cu agreementul de clearing germano-român. Ziarul dă o listă despre aceste dificultăți și adaugă că deocamdată ele n'ar putea fi soluționate, cu toate tratativele recente pentru a modifica agreementul, astfel încât România s'ar fi văzut nevoită a întrerupe exportul de petrol în Germania.

Presa iugoslavă.

POLITICA din 17 Martie publică, sub titlul „România duce tratative pentru încheierea noilor tratate comerciale“, o corespondență din București, în care scrie următoarele:

„Un grup de economiști unguri, care se află la București, încearcă posibilitatea încheierii unei noi convenții comerciale cu România.

„Noua convenție de clearing cu Austria și România se va efectua în luna Aprilie.

„Au început de asemenea tratativele și cu Italia.

„Schimbul comercial cu Germania este foarte vag.

„Odată cu încetarea exportului de benzină, exportul lemnului și semințele de în continuă și mai departe, însă într'o cantitate mult mai restrânsă“.

ARTĂ ȘI LITERATURĂ

Presa franceză.

Toate cronicile muzicale ale marilor ziare pariziene sunt consacrate marelui eveniment artistic care a avut loc la Opera din Paris sub auspiciile Academiei naționale de muzică, cu prilejul reprezentării și introducerii în repertoriul ei a lui „Oedip“, tragedie lirică în 4 acte a d-lui George Enescu.

Redăm unele pasaje din aceste dări de seamă.

LE TEMPS din 12 Martie publică următoarele comentarii elogioase la adresa compatriotului nostru:

„Suntem fericiți că autorul acestei opere este un artist care, ca d. George Enescu, este cinești profesiei sale.

„Credința față de România, țara lui natală, nu l-a împiedicat să considere Franța ca a doua sa patrie.

„Asigurându-și, prin largimea stilului și amploarea sonorității, o situație de primul plan printre violoniștii acestui timp, în cursul unei cariere închinată în întregime muzicii, el a izbutit totdeodată, prin producția sa personală, să ocupe un loc de frunte printre compozitorii generației sale. Trei simfonii, numeroase și importante bucati de orchestră și de muzică de cameră dovedesc aceasta cu prisosință. „Oedip“ însă este opera vieții sale.

„Eminentul nostru colaborator Pierre Lalo, în viitorul său foileton, ne va vorbi de operă cu atât mai multă autoritate cu cât a luat oarecum parte la gestațiunea ei.

„Intr'adevăr, prin intermediul său clarvăzător, d. Enescu a intrat în relații cu d. Edmond Fleg, care de altfel, prin simțul său muzical și dramatic, era indicat să asume sarcina delicată de a adapta mitul antic posibilităților unei traduceri lirice.

„Ni se va spune cum această muzică, de sigur complexă în aparatul ei, dar veșnic spontană în fluxul ei generos, concepută în acâncime, disprețuind un pitoresc de convenție, se supune continuu nuanțelor acțiunii, scoate în relief „înălțătoarele momente sonore“, cum ar fi zis Maurice Barrès, în ce mod personal elocința ei expresivă susținută de o instrumentație care nu acoperă niciodată vocile, crește progresiv în cursul tablourilor inițiale, pentru a atinge în timpul scenelor Oedip Rege și Oedip la Colona, o măreție și o putere mișcătoare, de care nu ne putem apăra de a fi cuprinși“.

D. Gustav Bret în L'INTRANSIGEANT din 12 Martie scrie:

„Legenda lui Oedip a fost tratată din punct de vedere muzical, de către d. George Enescu, cu un simț al teatrului, care se inspiră de cele mai pure tradiții ale artei dramatice. Este de prisos a spune că compozitorul a repudiat efectele ușoare sau de ordin convențional.

„Ne găsim în prezența unei compoziții adânc meditată, care reprezintă momentul culminant al unei lungi perioade de viață; o compoziție în care un spirit de o rară înălțime s'a exprimat într'un limbaj de o mare originalitate.

„Muzicantul este atât de stăpân pe tehnica sa, încât dozajul sonor între voci și instrumente este tot timpul exact echilibrat“.

LE JOURNAL din 13 Martie scrie sub semnătura d-lui Louis Aubert:

„Sunt natuiri și temperamente a căror vigoare și superabundență cer pentru propria lor justificare opere vaste peste măsură. Nu ne îndoiim că d. Enescu se numără printre ele, atunci când duce la bun sfârșit, fără efortări aparente, un plan conceput de dânsul pe o scară atât de gigantică. Unele pasaje ale operei ating un grad de stranie frumusețe.

„Astfel, în actul al doilea, irezistibilul crescendo care urmează dialogului halucinant între Oedipe și Sfinxul. Totul se îmbină de altfel, pentru a pune în evidență înalta însemnătate artistică a spectacolului, frumusețea dramei și noblețea partiturii“.

D. Adolphe Boschot, membru al Institutului Franței, scrie în L'ECHO DE PARIS din 17 Martie:

„Trebue să salutăm cu o vie simpatie această mare sforțare artistică, foarte nobilă.

„Partitura d-lui Enescu se impune cu evidență celei mai călduroase atenții.

„Acest compozitor, care iubeste într'adevăr muzica pentru ea însăși și care o servește cu strălucire prin talentul său de artist virtuoz, nu s'a temut de a se măsura cu o sarcină covârșitoare și în consecință plină de pericole. În plus, în dorința lui eroică de a trata subiectul din plin, el și-a acumulat singur greutățile în cale. O astfel de atitudine leală, cu totul desinteresată, comandă respectul.

„După părerea noastră și impresiile noastre de auditor, ne întrebăm cum a rezolvat el problema și care au fost directivele sale? El s'a aflat dela început în mod fatal, ca orice compozitor, în fața „chestiunii Wagner“.

Deci, față de ceea ce trebuia utilizat sau lăsat la o parte din limbajul wagnerian. El a utilizat, dar fără exces, sistemul motivelor conducătoare; el a uzat mai ales de repetiri de teme, dar nu a întrebuințat temele ca germeni de dezvoltare muzicale.

„Afirmând aceasta, nu pretindem opune un sistem altuia“.

D. Dominique Sordet în L'ACTION FRANÇAISE din 20 Martie are cuvinte elogioase pentru opera patetică a iluzurului nostru compatriot.

Presa engleză.

TIMES din 14 Martie face recenziă lucrării în englezește a d-lui George Oprescu: „Arta românească în trecut și prezent“, spunând că umple un gol în cunoașterea și priceperea artei românești de către marea majoritate a publicului englez. Arată în ce constă esența cărții d-lui Oprescu, căruia îi aduce elogiul pentru valoarea lucrării sale.

NATURE din 14 Martie aduce elogiul d-lui profesor dr. Deleanu și colegilor săi pentru cercetările științifice în domeniul transformărilor chimice la plante. Ziarul amintește că a mai publicat în 1935 o lucrare a d-ruului Deleanu, despre migrația negativă a elementelor minerale, tratând subiectul în legătură cu lucrarea lui Bossie, asupra grâului. De astă dată, publică o serie de notițe, tratând despre „absorbirea și mișcarea elementelor minerale la plante“.

DIVERSE

Presa engleză.

NEAR EAST AND INDIA din 19 Martie relevă „un fenomen curios“ în legătură cu exodul turistic în România, ale cărui perspective fuseseră favorabile până în prezent, dar care începe să decline.

Ziarul declară că nu știe cauzele precise ale acestui „fenomen surprinzător și inexplicabil“, care nu poate proveni nici din cauza crizei de valută și nici din cauză că Ministerul Comunicațiilor a fixat ca biletele de călătorie să fie socotite uniform în mărci germane pentru Europa centrală și Balcani.

Constată totuși că dacă această stare de lucruri va continua până la vară, atunci probabil că prea puțini români vor pleca în străinătate.

„Entuziasmul acestora, adaugă ziarul, va mai fi potolit și de faptul că s'au impus noi taxe pentru pașapoarte, o măsură luată spre a se mări fondurile noului Birou turistic național, înființat de guvernul român, pentru încurajarea turismului în România“.

DENUNȚAREA TRATATULUI DELA LOCARNO

Presa germană.

Intreaga presă germană din ultima săptămână a consacrat de asemenea aproape toate coloanele marelui desbateri politice europene în jurul denunțării tratatului dela Locarno și ocupării zonei demilitarizate rhenane.

Înainte de conferința dela Londra, a puterilor locariene, ziarele germane exprimau și scontau reușita misiunii ambasadorului german Ribbentrop. Ele aduceau, în primul rând osanale Angliei pentru „spiritul ei de imparțialitate și de dreaptă judecată“ și în al doilea rând Italiei „interesate“ în biruința tezei germane.

După conferința și hotărârea consiliului Ligii Națiunilor la Londra, aceleași ziare germane au deslănțuit o furtună de atacuri împotriva conferinței dela Londra și, firește, împotriva Franței și Belgiei și apoi ceva mai târziu împotriva Angliei și a celorlalte țări, care au votat rezoluția de condamnare a Germaniei pentru actul militar dela 7 Martie.

Astfel oficiosul VÖLKISCHER BEOBACHTER din 20 Martie, după ce publică textul „marelui discurs“ al d-lui Ribbentrop și declarațiile sale rostite în fața consiliului Ligii Națiunilor, scrie:

„Reichul a voit să arate odată mai mult lumii întregi sinceritatea intențiilor sale pacifice atunci când a răspuns invitației consiliului Societății Națiunilor, întrunit la Londra și a trimis delegația germană în frunte cu d. Ribbentrop. Dar nimeni nu și-ar fi putut închipui că acestei sincerități, atât de limpede manifestate, îi se va răspunde cu atâta brutalitate de reprezentanții celorlalte puteri. De aceea d. Ribbentrop a trebuit să răspundă așa de categoric și imediat că „rezoluția dela Londra nu va rezista judecății istoriei“ și bine a făcut, fiindcă s'a dovedit încă odată că spiritul de asuprire, împotriva Germaniei, care dăinuiește de două decenii în Europa aceasta frământată mereu de neliniște și hărțuiri, n'a murit încă, spre marea pagubă a păcii.

Germania de azi, Germania renăscută la libertate, trezită la demnitate și la simțul onoarei de înfrunghitorul voinții ei întregi: Hitler, nu se va intimidă de hotărârea nesocotită dela Londra și-și va urma calea ei de apărarea drepturilor ei la viață și a teritoriului, orice sacrificii s'ar cere“.

DER ANGRIF din 20 Martie scrie:

„Sentința Consiliului Societății Națiunilor nu prezintă nici cea mai mică importanță în fond, căci istoria este aceea care va avea să judece și tocmai pentru a scrie istoria, delegații germani s'au dus la Londra. Ceea ce este important, din punct de vedere politic, este mai întâiu să nu se întâmple nimic acum. Dar ce se va întâmpla oare acum?”

„Faptul esențial al elipei de față este suveranitatea germană. El este incontestabil, deoarece este un fapt. Delegații germani s'au dus la Londra pentru a trasa începutul unei noi politici mondiale“.

D. Paul Scheffer scrie în BERLINER TAGEBLATT din 20 Martie:

„Presa britanică se străduiește să influențeze publicul german. Se vorbește despre trupe internaționale care vor avea să ocupe o fâșie de teren de pe teritoriul german. Aceasta constituie o atingere a prestigiumului internațional al Germaniei și o măsură disciplinară, ca și apelul la Curtea dela Haga.

„Această Curte trebuie să dea o sentință iar nu o consultațiune. Care va fi obiectul acestei sentințe? Numai afacerile politice și militare, deoarece latura juridică a chestiunii de fapt, nu mai prezintă de loc importanță, după deciziunea Consiliului Societății Națiunilor care a dat câștig de cauză Franței.

„Apelul la Curtea dela Haga constituie punctul de plecare al unei serii de măsuri îndreptate contra Germaniei și tinde să împiedece Reichul să-și exercite drepturile de suveranitate în ținutul rhenan. Se tinde a se pune Germania într'o situație dificilă“.

BERLINER BÖRZEN ZEITUNG din 20 Martie scrie între altele:

„Acordul dintre statele majore franceze și britanice nu ne interesează de loc. Dacă Franța și Marea Britanie cred că pot să se asigure împotriva fantomei unui atac german, prin acorduri militare, aceasta este treaba lor. Deoarece noi nu avem intenții agresive, nu putem decât să ridicăm din umeri.

„În ce privește planul creării unei zone demilitarizate dealungul frontierei germane, aceasta nu poate intra în discuție. Trimererea de trupe aparținând poliției internaționale, ar constitui o demonstrație anti-germană. La urma urmelor, totul constituie o absurditate și o insuportabilă insolență.

„Recursul la Curtea dela Haga stârnește în Germania o neîncredere justificată. Un judecător nu are a se ocupa de chestiuni politice și militare și hotărârea Consiliului Societății Națiunilor nu ne lasă să sperăm nimic bun în ce privește Curtea dela Haga, care nu este decât un organ al Societății Națiunilor“.

DEUTSCHE ALLGEMEINE ZEITUNG din 20 Martie scrie: „Noi, germanii, nu ne simțim condamnați prin hotărârea consiliului Societății Națiunilor“. D. von Ribbentrop a observat în discursul său, că, în afară de latura juridică, problema are și o însemnătate politică a cărei soluție nu poate fi dată de un tribunal. Aceasta explică și atitudinea noastră față de proiectul de a supune soluționarea problemei Curții de justiție dela Haga.

„Pentru a înțelege cu adevărat punctul de vedere expus de d. von Ribbentrop, oamenii de Stat din Londra ar fi avut nevoie de mai mult timp decât au avut în scurta pauză dintre cele două ședințe“.

BERLINER LOKALANZEIGER din 20 Martie scrie:

„Poporul german sprijină în mod hotărît, atât discursul d-lui von Ribbentrop, cât și protestul său împotriva rezoluției de condamnare, adoptată de consiliu“.

DEUTSCHE DIPLOMATISCH-POLITISCHE KORRESPONDENZ din 20 Martie scrie sub titlul: „Drept sau oportunism“:

„Consiliul Societății Națiunilor a adoptat ieri după amiază rezoluția franco-belgiană. Pentru caracterizarea și judecarea acestei hotărâri este necesar să ținem seama că ea s'a produs puțin timp după expunerea făcută de reprezentantul Germaniei.

„S'a dat lumii impresia că explicațiile germane au fost primite numai din motive pur formale. În realitate, însă, membri consiliului își fixaseră dinainte părerea.

„Prin aceasta, consiliul nu a făcut nimănui un serviciu, adoptând o rezoluție determinată de considerente de oportunitate politică. Astfel se pune din nou chestiunea dacă o asemenea procedură poate fi împăcată cu asigu-

rările solemne ale egalității de drepturi. Pentru ca această egalitate să devină o realitate, membrii consiliului ar trebui să ia asupra lor obligația de a ține seama de toate faptele invocate, chiar atunci când sunt incomode.

„Germania trebuie să pretindă ca în soluționarea litigiilor, situațiile de fapt să nu fie considerate, din motive de oportunitate, în favoarea unor anumite puteri.

„Membrii consiliului, care au luat hotărârea de ieri, pot fi convinși că atitudinea lor a fost luată în interesul Societății Națiunilor și al țării lor. Fie ca punctul de vedere al oportunității, care a înlăturat imparțialitatea, să nu aibă în viitor alte urmări decât cele urmărite de membrii consiliului“.

Ziarele germane din 21 Martie se ocupă în detaliu de memoriul țărilor semnatare ale tratatului din Locarno.

VOELKISCHER BEOBACHTER arată că atât proiectul unei conferințe internaționale mai vaste cât și alte puncte ale memoriului cuprind primejdia ca Germania să fie înșelată și nedreptățită.

„Toate detaliile memoriului arată că nu s'a învățat nimic din tratativele trecute, s'a creiat iar aceea stare de spirit care amintește de zilele blestemate ale tratatului din Versailles“, adaugă ziarul.

BERLINER BOERSENZEITUNG din 21 Martie subliniază necesitatea unui studiu amănunțit al memoriului, înainte ca guvernul Reichului să-și fixeze atitudinea.

„Prima impresie, adaugă ziarul, este a unei mari deziluzii. Ziarul critică în deosebi proiectul care tinde la crearea unei zone demilitarizate la frontiera germană“.

GERMANIA scrie:

„Memoriul este un document al unor jumătăți de măsură, isvorite dintr'o conștiință neliniștită. Nu ne îndoiim de bunele intenții ale puterilor garante ale tratatului din Locarno, care au pus semnăturile lor în josul acestui document, dar contestăm că ele au făcut vreun serviciu păcii europene. Există și pentru Germania o limită a onoarei naționale și a intereselor naționale care nu poate fi trecută“.

„Vom dovedi d-lui Flandin, la 29 Martie, prin alegerile pentru Reichstag, că noțiunea de onoare a Germaniei este mai sensibilă ca oricând“, scrie BERLINER BOERSENZEITUNG.

DER ANGRIF califică drept absurd proiectul unei noi zone demilitarizate pe teritoriul german, arătând că Germania se opune și la consultarea Curții internaționale de justiție, pe motivul că nu este vorba de o chestiune juridică, ci politică.

BERLINER BOERSENZEITUNG, din 21 Martie, scrie între altele:

„Vom fi dispuși să vorbim despre un statut al Rhenaniei în ziua când partea adversă va admite să discute un statut similar pentru Lorena sau pentru Champagne“.

DEUTSCHE DIPLOMATISCH-POLITISCHE KORRESPONDENZ, din 21 Martie, comentează cu violență discursul d-lui Flandin și repetă teza germană cunoscută, după care nu Germania ci Franța este vinovată de denunțarea tratatului dela Locarno. Articolul critică de asemenea atitudinea guvernului britanic în cursul negocierilor dela Londra

BÖRSEN ZEITUNG din 21 Martie publică un editorial intitulat „In spiritul dela Versailles“, în care politica franceză este atacată cu vehemență și de asemenea și atitudinea părtinitoare a Franței și a celorlalte puteri

locarniene, care au votat rezoluția și memorandumul dela Londra.

In încheiere ziarul scrie:

„La 29 Martie germanii vor arăta prin votul lor și francezilor, și englezilor și belgienilor și italienilor că stau neclintiti și devotați în spatele Führeerului lor, care a știut să exprime atât de strălucit voința unanimă a națiunii germane de a se descătușa de umilințele și înghenachierile suferite de două decenii. Le vom dovedi că nu vom mai cădea în capcana trucerilor diplomatice și că iubirea noastră de patrie, care înseamnă totodată și iubirea de libertate și de onoare, este tot așa de mare ca și a vecinilor francezi“.

DEUTSCHE DIPLOMATISCH-POLITISCHE KORRESPONDENZ publică un articol în care se ocupă de propunerile puterilor locarniene.

Reluând argumentele cunoscute împotriva pactului sovietic, publicația oficioasă declară că Reichul este hotărât să nu-și lege existența și securitatea de un joc diplomatic „ale cărui cauze ascunse și consecințe sunt prezente prin experiențe prea amare“.

Căutând să mobilizeze opinia engleză împotriva memorandumului puterilor locarniene, presa germană roagă stăruitor Anglia să nu încheie alianță cu Franța și să nu recadă în „politica dela Versailles“. Toate zarele germane publică lungi citate din presa londoneză, străduindu-se să dea impresia că majoritatea opiniei britanice ar fi acum „indignată contra memorandumului“.

In BERLINER TAGEBLATT din 22 Martie, d. Paul Scheffer exprimă speranța că Anglia nu va săvârși „gresala“ de a se alia cu Franța, căci „din cauza pactului franco-rus, o astfel de alianță ar angaja politica engleză în chestiunile care interesează Europa orientală. Anglia s'ar lăsa în vârtejul cel mai periculos, pe care l-a cunoscut vreodată“.

DEUTSCHE ALLGEMEINE ZEITUNG este de părere că d. Hitler a dat la Breslau răspunsul său la memorandumul țărilor locarniene, când a declarat că „Germania nu va capitula în fața ideilor cuprinse în acel memorandum“.

VÖLKISCHER BEOBACHTER din 22 Martie publică în fruntea ziarului un articol semnat de David Lloyd George, intitulat „Germania are dreptate!“, în care bătrânul om politic englez pledează dreptatea tezei germane și între altele scrie:

„Eu sunt unul din cei patru bărbați de Stat, care în 1919 au trebuit să redacteze tratatele de pace și atunci din toate părțile aliaților ni se imputa că tratatele sunt prea înălugente față de Germania. Pot însă afirma că condițiile de pace din 1919 impuse Germaniei au fost impuse până la limita posibilă de suportare a Germaniei învinse. Germania a plătit două miliarde despăgubiri de războiu.

„Franța nu are dreptul moral să se plângă împotriva Germaniei că a căleat tratatele dela Versailles și Locarno“.

Ziarele germane din 23 Martie, în frunte cu oficiosul VÖLKISCHER BEOBACHTER, reproduc pasaje din diverse opinii, exprimate de diferite personalități politice și culturale din țări scandinave, daneze, olandeze și finlandeze, ca și din alte țări europene, opinii favorabile, care justifică îndreptățirea Germaniei la acțiunea dela 7 Martie, subliniind la sfârșitul citatelor că „toată intelctualitatea „conștientă și imparțială“ europeană aprobă actul politic-militar din Rhenania“.

BERLINER BÖRSEN ZEITUNG din 23 Martie, comentând memoriul puterilor locarniene, scrie că „el este un intermezzo șters în concertul londonez, care a început să obosească opinia publică europeană față de vigoarea dreptății și voinței germane. E straniu, adaugă ziarul, cum se încăpățânează Franța să nu vrea să înțeleagă că abilitățile diplomatice nu mai prind și nu pot rezista în fața nevoilor puternice de existență ale unui popor de aproape 70 de milioane, cum sunt germanii. Și e de neînțeles că diplomații adunați la Londra nu vor să priceapă că Germania nu va capitula, fiindcă e vorba acum, mai mult ca oricând, de onoarea, libertatea și viața unei națiuni, care nu mai îngăduie nicio umilintă“.

Ziarele germane din 24 Martie se ocupă de răspunsul pe care Germania urmează a-l da la propunerile puterilor locarniene.

BERLINER TAGEBLATT, observă că remiterea personală prin d. von Ribbentrop a răspunsului guvernului german permite să se tragă concluzia că odată cu nota vor fi făcute și unele comunicări verbale.

VÖLKISCHER BEOBACHTER, într-o telegramă a corespondentului său din Londra, subliniază că toată Anglia speră că răspunsul Germaniei va lăsa deschisă calea spre noi negocieri. „Se accentuează, scrie corespondentul, că planul puterilor locarniene reprezintă un început și nicidecum un sfârșit, că trebuie considerat numai ca o bază de discuții și nu ca un ultimatum, că nu se așteaptă de loc ca Germania să accepte propunerile, ci să facă cel puțin contra-propuneri“.

BERLINER BOERSENZEITUNG, comentând declarația d-lui Eden în Camera Comunelor, arată că această lămurire trebuie privită ca un răspuns dat înecărilor franceze de a considera memorandumul puterilor locarniene ca având un caracter definitiv și durabil.

Comentând amânarea consiliului Societății Națiunilor, ziarul **VOELKISCHER BEOBACHTER**, din 25 Martie, scrie:

„Hotărîrea aceasta nu a surprins pe nimeni. Toată lumea se aștepta la un impas. Consiliul Societății Națiunilor nu știa ce atitudine să ia față de memoriul puterilor din Locarno și se temea să se ajungă la o agravare a situației. Acum, după amânare, se poate întrebuița intervalul de timp pentru a luera și a uita cât mai repede cu putință acele hârtii londoneze, penibile și infructuoase“.

BERLINER BOERSENZEITUNG din 25 Martie, scrie, că deși răspunsul german a fost remis d-lui Eden, consiliul Societății Națiunilor s'a amânat. „Hotărîrea aceasta a fost provocată de un sentiment de nesiguranță a numeroși membri ai consiliului“ adaugă ziarul.

BERLINER TAGEBLATT, scrie, că amânarea consiliului se datorează, parte, dorinței francezilor de a evita complicații în perioada alegerilor.

Presă franceză.

Analizând discursul d-lui Eden, ziarul **PETIT PARISIEN** din 19 Martie scrie: „Discursul a fost plin de reticente și inspirat de aceeași grijă de a se menține la o egală distanță și în aceeași atitudine atât față de statul violator, cât și de națiunile lezate. Intreaga sa argumentare a tins să elibereze Anglia de obligațiile ei din pactul dela Locarno, trecându-le asupra Societății Națiunilor.“

„O asemenea atitudine este cu desăvârșire contrarie întregii concepții a pactului dela Locarno“.

Ziarul adaugă mai departe: „Dacă d. Flandin se va înapoia mâine la Paris, aducând cu sine constatarea oficială a violării săvârșite de Germania și a reafirmării solemne de către garanți a pactului dela Locarno, se va putea considera că și-a îndeplinit sarcina, așa cum o dorea țara noastră. Dacă nu obține la Londra concursul pe care l' dorea, este preferabil, pentru moment să rămânem în această situație, pentru a relua mai târziu întreaga chestiune, atunci când punctele de vedere francez și englez se vor mai fi apropiat“.

„La Londra nu se vorbește decât de menajarea prestigiului d-lui Hitler, scrie **EXCELSIOR**. La Geneva, s'a ținut mai puțin seamă de prestigiul d-lui Mussolini. Înțelegem ușor amărăciunea discursului rostit de d. Grandi, care a subliniat marile pagube pricinuite prin ruptura frontului dela Stresa“.

D. Pertinax, scrie în **ECHO DE PARIS**: „Intreaga chestiune a durat prea mult. Vom ști în curând dacă d. Flandin și-a reluat libertatea sau dacă a consimțit să adere ad referendum la sistemul arbitrajului britanic. Orice s'ar întâmpla chestiunea este judecată: Anglia ar fi probabil cu noi dacă din nenorocire războiul ar izbucni, dar probabil că ea nu va încheia cu Franța un acord public mărturisit, care singur ar putea să prevină în mod sigur războiul“.

„Dacă se va ajunge în cursul nopții la o înțelegere, scrie **LE FIGARO**, d. Flandin ar pleca la Paris cu un proiect comun pe care guvernul francez ar urma să-l adopte sau să-l respingă. Dacă nu ar obține nimic, nu ar mai avea niciun interes să rămână la Londra. Într'adevăr, guvernul francez refuză cu hotărîre a negocia cu Reichul, înainte de a fi obținut din partea garanților dela Locarno compensații pentru remilitarizarea Rhenaniei“.

Atenția presei franceze din 20 Martie este îndreptată asupra acordului intervenit între puterile semnatare ale pactului dela Locarno. De oarece nu se cunosc detaliile acordului, ziarele păstrează o oarecare rezervă, dar impresia generală este destul de bună, deși s'a sperat într'un rezultat mai bun.

Rezumând impresia generală a presei de informațiuni, ziarul **PETIT PARISIEN** scrie:

„Față de rezistențele care s'au manifestat, Franța n'a putut face să prevaleze teza fermității absolute, pe care guvernantații, ascultând de prima reacțiune, nu au ezitat să o proclame. Așa cum se prezintă, acordul poate fi considerat, cel puțin în anumite părți, mai degrabă satisfăcător. Dar el este încă fragil și nimeni nu poate ști ce va fi mâine. Franța, sigură de forța și de dreptul ei, nu trebuie să se lase abătută din calea pe care a ales-o. Ea nu trebuie să se lase antrenată spre un compromis sau negocieri cu Reichul, atât timp cât legea internațională nu va fi fost restabilită“.

„Din partea Franței acordul poate fi considerat ca un minimum pentru prezent. Ne vom resemna la el, dacă acordul acesta va deschide perspective pentru o mai bună colaborare franco-britanică“, scrie ziarul **EXCELSIOR**.

„Ceea ce am obținut, scrie ziarul **LE FIGARO**, nu este considerabil, dar trebuie să ne amintim condițiile grele în care au lucrat delegații noștri“.

„Eventualitatea unor divergențe iremediabile între apărătorii ordinii, scrie d. Saint Brice în **LE JOURNAL**, este înlăturată cel puțin pentru moment. S'a evitat a se da Germanilor satisfacția unui haos total și imediat. Suntem obligați a constata că aceasta reprezintă ceva, de vreme ce au fost necesare 12 zile pentru a ajunge aici, iar până ieri după amiază ne întrebam, dacă totul nu se va prăbuși“.

„Acordul apare mai satisfăcător decât se putea spera în situația actuală, scrie L'OEUVRE. Pierdem, în mod evident, zona demilitarizată, de vreme ce Germanii vor respinge acordul, iar mijloacele de presiune, care ne sunt lăsate de consiliu, vor fi insuficiente pentru a face ca Reichul să revină asupra violării. Pierdem de asemenea, ca o consecință a dificultăților opiniei engleze, dreptul de a aplica sancțiuni. Câștigăm în schimb menținerea înțelegerii cu Anglia și un alt lucru inestimabil pentru Franța: acordurile între statele majore sau, mai exact, asistența mutuală franco-britanică, ca urmare a conversațiilor militare franco-engleze începute la Londra de câteva zile.

„Câștigăm de asemenea înapoierea Italiei în frontul dela Stresa: d. Flandin a avut însemnate conversații cu d. Grandi, în cursul cărora s'ar fi hotărât ca, în schimbul unei atitudini franco-engleze mai largi, față de sancțiunile împotriva Italiei și, în deosebi, prin deschiderea de negocieri în vederea unui armistițiu italo-abisinian, Italia să se așeze din nou moralmente alături de foștii aliați, lucru care părea sigur în cursul seriei“.

„Am renunțat a aplica sancțiuni sau, cel puțin, ne-am depărtat de ele, scrie d. Pertinax în ECHO DE PARIS. Ne-am asigurat în schimb sprijinul militar al Mării Britanii, căci reprezentanții francezi nu au încetat a face eforturi spre a obține promisiunea unor aranjamente între statele majore, care vor fi realizate într'un viitor imediat. Se pare că am reușit: proiectul unei zone demilitarizate bilaterale dispărând simultan, întreaga situație s'a destins. Rezultatul acesta este însă dobândit? Va fi el durabil și la adăpost de schimbările opiniei publice britanice?“.

„Așteptăm să cunoaștem textul acordului, pentru a ne putea spune părerea, scrie ziarul socialist LE POPULAIRE. Ne mulțumim a ne exprima satisfacția că Societatea Națiunilor pare a ieși din lăncezeala ei. Votul unanim de ieri după amiază constituie o mare satisfacție. Este de dorit ca acum consiliul să nu se oprească în drum“.

Ziarele din 21 Martie examinează importanța în viitor a acordului dintre cele patru puteri locarniene.

„Partea principală și realmente solidă a acordului este constituită prin noile angajamente pe care Marea Britanie a consimțit în sfârșit să le ia în domeniul militar, pentru a garanta securitatea țării noastre, anunță PETIT PARISIEN.

„Se așteaptă acum răspunsul Germaniei: este foarte probabil că purtătorul de cuvânt al Fuehrerului nu va respinge în bloc condițiile ce i-au fost sugerate, ci va încerca să obțină o modificare la acele puncte pe care Reichul le socotește inacceptabile. Ceea ce displace mai mult guvernului german, este zona demilitarizată. În ceea ce privește recursul la Haga, pare că o anumită evoluție se desemnează în sensul acceptării, sub anumite condiții.

„Dacă aceste svonuri care își au obârșia la hotelul Carlton, unde locuște d. von Ribbentrop, se vor confirma, s'ar putea ca chiar înainte de încheierea acestei sesiuni, Consiliul Societății Națiunilor să invite Reichul de a se prezenta în fața Curții Supreme de Justiție Internațională“.

L'OEUVRE scrie:

„În ce privește recursul la Curtea dela Haga, delegația germană nu are până acum o politică definitivă fixată. Se presupune că s'ar putea produce fluctuațiuni. Dar, în cursul seriei ar fi venit dela Berlin ordinul ca

principala sfortare de rezistență a delegației germane, să se exercite asupra chestiunii instituirii unei zone demilitarizate de 20 kilometri“.

L'OEUVRE anunță de asemenea: „Este probabil că luni sau marți Polonia va propune un nou proiect: ar fi vorba de o conferință a „vecinilor Germaniei“, adică Polonia, Franța, Cehoslovacia, Elveția, Belgia, Olanda, Lituania și Austria, și cu participarea Italiei și Angliei ca puteri garante“.

Ocupându-se de discursul d-lui Flandin, privitor la negocierile dela Londra, LE MATIN scrie:

„Acțiunea externă a guvernului a fost aprobată în mod călduros, ceea ce dă negociatorilor noștri o autoritate sporită, pentru greaua sarcină care îi așteaptă în cursul viitoarelor săptămâni“.

LE POPULAIRE, sub semnătura d-lui Leon Blum, scrie:

„Din discursul rostit de d. Flandin la Cameră, se desprinde pentru mine o impresie care domină tot restul: recursul la procedura internațională a reușit. Acordul între puterile garante și puterile garantate, în special între Anglia și Franța, este menținut sau restabilit. Nu numai că primejdia imediată a unui războiu pare înlăturată, prin transpunerea litigiului pe un plan internațional, dar se va întreprinde și o sfortare spre a orienta către o nouă ordine pacifică, criza care a amenințat pacea“.

Ziarele din 22 Martie examinează acordul sub diferitele lui aspecte.

PETIT PARISIEN, sub semnătura d-lui Bourguès, scrie:

„Contrar insinuațiilor unor ziare engleze care nu-l consideră ca ceva definitiv, ci numai ca un punct de plecare, acordul are un caracter definitiv. Așa a fost el negociat și de aceea a fost adus la cunoștința tuturor prin „Cartea Albă“: nicio îndoială n'ar putea să subziste în această privință în spiritul negociatorilor lui. Colaborarea tehnică între Statele noastre majore este prevăzută prin acord nu numai pentru perioada transitorie, mergând până la aranjamentul general cu Germania, ci și mai departe, adică în cazul refuzului acesteia de a adera la preciziunile ce i-au fost comunicate. Acesta este în mod indiscutabil sensul adreselor trimise de reprezentanții Mării Britanii și Italiei, delegaților Belgiei și Franței“, încheie ziarul.

LE MATIN scrie: „Se poate spune de pe acum că fără a opune un refuz formal ansamblului dispozițiilor acordului puterilor locarniene, Germania va tinde să înceapă discuțiunile pentru a obține amenajamente la condițiunile ce i s'au supus de către Franța, Marea Britanie, Belgia și Italia.

„Se crede că Germanii vor căuta să lungească discuțiunile. Nu se știe încă dacă d. Flandin va părăsi mâine Parisul spre a merge la Londra. Dacă răspunsul german sosește în cursul zilei de azi, adică până mâine, el va trebui să fie studiat și privit din punctul de vedere al posibilităților pe care le va oferi. Este de resortul puterilor locarniene de a decide între ele și de a lua răspunderile“.

ECHO DE PARIS, într'o corespondență din Londra, subliniază opoziția pe care o întâmpină în Anglia acordul puterilor locarniene.

Ziarul serie: „Putem să ne așteptăm ca discuțiunile violente să se angajeze marți în Camera Comunelor, cu ocazia oșenției asupra Cărții Albe“.

L'OEUVRE serie: „Trebue să mărturisim că acum opt zile era greu să mai sperăm că în situația diplomatică atât de confuză de pe atunci, Franța ar fi putut să dobândească prin acordul puterilor locarniene un lucru care are atât de mare valoare, anume acordul de garanție și securitate consimțit de Anglia. Aceasta este o garanție capabilă să mențină pacea și în ea singură se rezumă întreg acordul puterilor locarniene“.

În același număr din L'OEUVRE, într'un articol intitulat: „Pentru Pace“, d. Herriot scrie:

„Aud spunându-se că angajamentul Marelui Britanii, contactul între Statele Majoare, ar fi valabil numai pentru perioada negocierilor. Dacă textul pe care-l am sub ochii mei este exact, angajamentul urmărește dimpotrivă cazul „în care sfortarea de conciliere nu ar isbuti“. El are deci un caracter de permanență“.

După ce stabilește acest caracter de permanență al angajamentului luat de Marea Britanie, d. Herriot trece la examinarea atitudinii germane:

„Dacă programul puterilor locarniene, scrie d-șă, ar fi acceptat de Germania, s'ar putea spune că dintr'un rău a ieșit un lucru bun. În general, din labirintul textelor, se desprind idei foarte simple: Germania să recunoască eroarea metodei sale și ea va fi ajutată să realizeze propria sa securitate și securitatea mondială“.

„Cercurile engleze informate, scrie corespondentul din Londra al ziarului LE MATIN, din 23 Martie, sunt tot mai convinse că răspunsul negativ al Reichului nu va închide calea oricăror negocieri și va cuprinde, poate, contra-propuneri“.

Ziarul EXCELSIOR se așteaptă ca Germania să caute a prelungi negocierile

„Berlinul va face probabil contrapropuneri, scrie ziarul. Se pare că aceste contra-propuneri vor determina noi sugestii transacționale din partea d-lui Eden. Delegația franceză va veghea ca transacția să nu constituie nicio primejdie“.

PETIT PARISIEN, scrie că pentru a face față încercării de forță pe care o vrea d. Hitler, Franța trebue să fie puternică și din punct de vedere moral și din punct de vedere material.

„Dacă Germania refuză să subscrie condițiile dela Londra, se știe de pe acum că cooperarea anglo-franco-belgo-italiană, devine în mod automat o realitate sigură: guvernul german trebue să se gândească la această realitate înainte de a pronunța un „Nu“ categoric: scrie între altele LE TEMPS, din 23 Martie, analizând atitudinea actuală a Germaniei.

Ziarul arată că Reichul, pentru a evita ruptura categorică a oricărei discuții, se preface că ar considera hotărârile dela Londra drept simple baze de discuții, la care Germania ar avea de făcut contrapropuneri în vederea unui compromis.

„În textul dispozițiilor și nu al propunerilor redactate la Londra, de reprezentanții Angliei, Franței, Italiei și Belgiei, spune LE TEMPS, nu se află niciun singur cuvânt care să îndreptățască o asemenea interpretare“.

„Așteptăm de patru zile, scrie LE MATIN din 24 Martie, ca Berlinul să răspundă puterilor dela Locarno, după

eum așteptăm ca instrucțiunile din Roma să facă efectiv acordul în patru. După ce Italia va fi ratificat acordul, acesta va avea caracterul unui adevărat pact căci, actualmente ne aflăm în prezența unui contract nesemnăat“.

Ziarul adaugă că d. Eden a arătat că acordul celor patru constituie mai degrabă o bază de negocieri, subliniind ca majoritatea ziarelor, că acordul constituie un întreg ale cărui elemente nu pot fi dissociate. „Fără a prejudeca răspunsul Reichului, guvernul francez nu înțelege să-și modifice atitudinea. D. Flandin nu se gândeste să se înapoieze la Londra pentru a discuta eventualele contra-propuneri germane“.

PETIT PARISIEN consideră că este regretabil că Italia întârzie să confirme acordul celor patru. „Este vizibil că Italienii, scrie ziarul, încearcă să acorde consimțământul lor în schimbul ridicării sancțiunilor“. Ziarul subliniază apoi faptul că d. Eden a calificat drept propuneri acordul puterilor dela Locarno și adaugă: „Această interpretare nu corespunde nicidecum interpretării franceze, care consideră că acordul este un document definitiv a cărui principală stipulație, cuprinsă în serisoarea guvernului englez, trebue să rămână în vigoare chiar dacă negocierile actuale ar eșua. De aceea, bine a făcut d. Flandin, ieri după amiază, lăsând să se înțeleagă clar că pentru guvernul francez proiectul celor patru este indivizibil.

„Din partea Franței se va găsi, cu siguranță, că sugestiile germane sunt depărtate de condițiile acordului celor patru spre a constitui imediat un teren de conciliațiune și de aceea este preferabil ca negocierile să continue, dacă va fi cazul, pe căile diplomatice obișnuite. D. von Ribbentrop va arunca mâine o nouă undiță în Tamisa. Cel mai bun lucru de făcut este să lăsăm ca această undiță să plutească câțva timp în voia apei“.

ECHO DE PARIS, sub semnătura d-lui Pertinax, subliniază de asemenea că punctul de vedere al d-lui Eden, care a vorbit despre „propunerii“, este în opoziție cu punctul de vedere francez. „Negocierile vor cere timp și dacă nu am lua măsuri, sesiunea consiliului riscă a se eterniza la Londra. De altfel, consiliul a adus serviciul care i s'a cerut. Ar fi mai expeditiv să se închidă sesiunea și să se declare că ea va fi reluată mai târziu la Geneva“.

L'OEUVRE prevede de asemenea o amânare de câteva săptămâni a consiliului. „În acest timp atmosfera se va liniști și se poate spera că atunci când Franța, Anglia, Italia și Belgia, se vor regăsi la Lausanne, Lucerna sau Londra, evenimentele vor fi lucrat în favoarea noastră. Se va discuta atunci noul tratat renan. Este însă posibil ca acordul militar franco-englez să nu subziste decât cu un echivalent anglo-german“.

LE POPULAIRE scrie: „Ne aflăm în plină confuzie. O puternică presiune este cu siguranță exercitată de Foreign Office asupra Germaniei pentru ca răspunsul ei să nu fie prea categoric. D. Eden a declarat că lucrările celor patru nu constituie decât propuneri. E neîndoios că d. Eden este obligat să arunce leșt“.

LE TEMPS, sub titlul: „Germania și acordul dela Londra, scrie:

„Ja Berlin se consideră că condițiile hotărâte la Londra sunt inacceptabile pentru Reich, și că Germania nu poate răspunde decât printr'un refuz.

Totuși guvernul german s'a ferit până astăzi de a face un gest care ar echivala cu o ruptură.

Dacă Germania refuză să subscrie condițiilor dela Londra, ea trebuie să știe că cooperarea anglo-franco-belgo-italiană, devine automat o realitate. Guvernul german va trebui să mediteze asupra acestei realități înainte de a răspunde printr'un refuz categoric“.

„Adevărata nesigurantă care apasă asupra alianțelor rezultă din voinți mai mult decât din texte.

„O națiune nu se expune la un refuz; ea trebuie să facă uz de energia de care dispune pentru a impune voința sa celorlalte națiuni. Cu această condiție alianțele rămân în picioare“.

Ziarele din 25 Martie își exprimă satisfacția că sesiunea din Londra a Consiliului Societății Națiunilor a luat sfârșit. Ele speră că atmosfera va fi mai favorabilă la Geneva, unde se va ține viitoarea sesiune.

Răspunsul Germaniei la propunerile Statelor din Locarno este primit cu indiferență. Ziarele repetă că un singur lucru rămâne: acordul încheiat între puterile dela Locarno.

„Guvernul francez continuă a considera că acordul intervenit Joi reprezintă un lucru definitiv dobândit, scrie PETIT PARISIEN, care nu poate să fie pus din nou în chestiune, chiar dacă Italia, care este parte la acord, nu-l va confirma încă“.

LE MATIN se felicita pentru amânarea Consiliului și scrie: „Încă de Sâmbăta trecută reprezentanții Franței au considerat că, față de starea de spirit a unora dintre membrii Consiliului Societății Națiunilor, ar fi preferabil, pentru moment, ca acest organism să se mărginească în această sesiune la ceea ce i s'a cerut: să constate violarea tratatului dela Versailles și a pactului dela Locarno de către Germania. Consiliul s'a achitat de această însărcinare încă de săptămâna trecută“.

„Răspunsul Berlinului la propunerile puterilor din Locarno, scrie ECHO DE PARIS sub semnătura d-lui Pertinax, nu este astfel cum îl spera guvernul englez. În fond, Fuehrerul persistă în intransigența pe care d. von Ribbentrop o trăducea admirabil săptămâna trecută când, abia debarcat, lovea masa cu mâna și declara: „Dacă nu se ajunge la înțelegere cu noi, ceilalți o vor regreta mai mult decât noi“.

„Puterile dela Locarno scrie l'OEUVRE, nu mai aveau niciun interes să continue a se întruni la Londra, de vreme ce Italia cu siguranță că nu va răspunde în curând Ducele pretinzând acum, pentru a da ratificarea sa, să se fixeze data ridicării sancțiunilor. Or, lucrul acesta este foarte greu. Franța, căreia i se adresează Italia, nu-i poate da satisfacție, căci ar risca să vadă deslănțuindu-se împotriva ei și împotriva acordurilor încheiate, o furtună fără precedent, în Marea Britanie“.

LE POPULAIRE scrie: „Răspunsul Reichului nu este de natură a ne surprinde. El constituie un răspuns învăluit, dar totuși categoric. Sfortărea de conciliațiune a eșuat, cel puțin pentru moment. Garanția dată de Anglia intră deci în vigoare. Situația poate fi deci examinată cu calm“.

Presa engleză.

Atitudinea unor ziare engleze, în frunte cu TIMES, caută să micșoreze gravitatea faptului că prin acțiunea Germaniei din 7 Martie s'au violat două tratate, a determinat o reacțiune din partea celorlalte ziare, precum și din partea a diferite personalități.

În această privință sunt de citat: scrisoarea trimisă de sir Austen Chamberlain ziarului TIMES, în care preci-

zează chestiunea dreptului de legitimă apărare a Statelor lovite prin călcarea tratatului dela Locarno, precum și protestele energice, în special ale ziarelor de stânga.

DAILY HERALD din 20 crt. scrie următoarele:

„Această atitudine germano-filă este primejdioasă, deoarece prezintă situația internațională cu o parțialitate vădită. Se persistă chiar în această atitudine, fără a se da nici cea mai mică considerație punctului de vedere francez, care nu numai că este logic, dar are de partea sa dreptatea și morala internațională“.

Din comentariile ziarelor din 20 Martie reiese că osândirea unanimă a Germaniei de către consiliul Ligii Națiunilor, prezintă o importanță mărită și de faptul că și Germania a luat parte la discuție, căutând să justifice călcarea tratatului dela Locarno. În general presa britanică socotește ca trecută faza cea mai acută a crizei internaționale și privește cu bucurie apropierea la care s'a ajuns între punctele de vedere francez și englez. De asemenea, dat fiind rolul de mediatore asumat de Anglia, comentariile ziarelor sunt redactate în termeni cât mai temperați, pentru a nu atinge sentimentele opiniei publice germane în clipe atât de delicate.

DAILY TELEGRAPH scoate în evidență spiritul conciliator de care a dat dovadă delegații Franței, precum și faptul că părerile exprimate de von Ribbentrop în fața consiliului Ligii, nu a prea avut puterea convingerii.

„Totuși, adaugă ziarul, efectul cuvintelor sale s'ar șterge eu totul, dacă Germania n'ar persista în refuzul ei pentru sezisarea Tribunalului dela Haga, în chestiunea validității pactului franco-sovietic“.

Ziarul socotește că punctul cel mai critic pentru Germania ar fi rezoluțiile pe care trebuie să le prezinte Ligii Națiunilor, privitor la sfîntenia tratatelor, căci pe deo parte Europa nu poate trăi în pace fără tratate; iar pe de altă parte, deși este de dorit o înțelegere cu Germania, însă nu se poate construi nimic pe baze șubrede ca repudierea tratatelor.

DAILY HERALD scrie: „Franța și Belgia au adus o contribuție neprețuită pentru cauza păcii. Impăcinirea a fost ușurată prin atitudinea guvernului englez, pe care întregul popor o va ratifica. Să așteptăm acum și contribuția Germaniei la această operă“.

„Franța a făcut un mare pas, scrie NEWS CHRONICLE, iar concesiile pe care le-ar face Germania ar ușura mult un nou progres“.

MORNING POST scrie: „Franța trebuie să facă față unei națiuni de 66 milioane locuitori, angajată în reînarmări formidabile. Deziluzionată de garanțiile pe care a sperat că le va găsi în apus, ea s'a îndreptat spre răsărit. Avem și noi partea noastră de răspundere, ea și partea noastră de primejdie.

„Pentru Anglia se pune problema de a ști în ce rezidă securitatea ei. Reînarmarea este în această privință un mijloc. Aproximarea de puterile care au o situație asemănătoare, este un alt mijloc. Acesta implică conversații ale statelor majore englez, francez și belgian, precum și puțința de a dispune de puternice mijloace pentru a preveni agresiunea“.

A doua zi după hotărîrea consiliului Ligii Națiunilor, ziarele engleze, din 21 Martie, reînnoesc apelurile lor cu Germania să nu respingă propunerile care i se fac de către puterile locarniene.

TIMES din 21 Martie, ocupându-se de Cartea Albă engleză, prezintă proiectul țărilor locarniene ca o bază de discuție, iar nu ca un întreg, pe care Reichul ar urma să-l primească sau să-l respingă în bloc.

„Un răspuns constructiv, crede ziarul, ar fi considerat ca o dovadă de spirit de conciliere din partea Germaniei. Din contră, orice ar echivala cu un refuz categoric din partea Germaniei, ar fi considerat ca o lovitură puternică adusă opiniei publice britanice și nu ar contribui câtuși de puțin la sporirea creditului german în Anglia.

„Acțiunea Germaniei nu poate abroga angajamentele onorabile luate de garant și refuzul cooperării germane va avea ca rezultat întărirea garanțiilor de securitate specificate în clausele Cărții Albe“.

NEWS CHRONICLE scrie:

„Hotărârile puterilor dela Locarno constituie numai propuneri. Dacă Germania nu le acceptă în forma lor actuală, ea trebuie să facă contra-propuneri. Altfel nu ar mai rămâne decât o singură cale: un acord între guvernele englez, francez și belgian, care în principiu va constitui un fapt militar defensiv“.

DAILY HERALD e de părere că negocierile trebuie să isbutească acum cu orice preț și că un eșec ar constitui o adevărată catastrofă. Crede că o asemenea eventualitate nu mai este de temut și se feliță că propunerile din Cartea Albă corespund în totul desideratelor exprimate de organizațiile internaționale socialiste, întrunite săptămâna aceasta la Londra.

MANCHESTER GUARDIAN subliniază însemnătatea propunerilor de asistență mutuală date publicității. „Ele vor satisface, adaugă ziarul, atât Anglia, cât și Franța și Belgia. De data aceasta Anglia nu a dat numai ceva, ci a și primit ceva, iar Franța a primit ceea ce ea nu a încetat a dori dela sfârșitul războiului“.

DAILY MAIL publică un articol semnat de redactorul său diplomatic, care declară că a aflat din cercurile cele mai apropiate de delegația germană din Londra, că guvernul german va amuța azi că respinge propunerile cuprinse în Cartea Albă, care face o discriminare față de Germania și cuprinde o limitare a suveranității germane în Rhenania.

„Obiecțiunile de căpetenie se îndreaptă împotriva proiectului de a duce trupe britanice și italiene dealungul frontierei Rinului și de a supune chestiunea pactului franco-sovietic Curții de Justiție dela Haga.

„Cercurile guvernamentale engleze se așteptau la acest răspuns al Germaniei, dar în cursul nopții se exprima speranța că se vor putea face noi propuneri, astfel ca negocierile să poată continua“, conchide ziarul.

OBSERVER din 22 Martie scrie:

„Singurul rezultat la care au dus tratativele dela Londra, și e de o mare valoare, este reînnoirea angajamentelor Marelui Britanii față de Franța. Aceste angajamente sunt de astă dată pentru prima oară reciproce.

„Trebuie însă ea acest rezultat să nu dea loc la vreo greșită înțelegere: nu trebuie să ne lăsăm târâți în războiu pentru interesele Sovietelor sau altor grupări politice. Asupra acestei chestiuni trebuie să ne înțelegem cu Franța. Sub niciun motiv nu trebuie să subscriem la angajamente universale“.

In general, din tonul ziarelor engleze din 22 și 23 Martie, se vede că răspunsul Germaniei, la care se așteaptă, va fi negativ. Acest lucru îl relevă cu deosebire ziarul

OBSERVER, care mai crede că răspunsul va întârzia câteva zile și că Germania își va arăta intenția unei izolarii complete dacă cererile ei pentru egalitate nu vor fi acceptate în întregul lor.

TIMES din 23 Martie constată că recomandările puterilor locarniene constituie un început bun și că vor fi necesare alte tratative cu Germania. De asemenea este de părere că propunerea de a se trimete trupe internaționale în Rhenania nu va putea fi acceptată de guvernul Reichului.

Ziarele engleze din 24 Martie afirmă că situația europeană este o problemă a cărei soluție depinde de trei factori esențiali:

Răspunsul Germaniei, atitudinea Italiei și sentimentele adevărate ale poporului britanic.

DAILY MAIL afirmă că răspunsul Germaniei s'ar putea rezuma de pe acum într'o singură frază:

„Egalitatea în înarmări pentru Germania. Aceasta înseamnă că Germania nu va accepta nimic din ceea ce Franța, în aceeași situație, n'ar putea să accepte“.

MANCHESTER GUARDIAN scrie:

„Este o chestiune de serioasă discuție: ce a voit cancelarul Hitler să înțeleagă prin atât de des repetatul cuvânt „egalitate“. Această chestiune n'a fost ridicată în Cartea Albă. Ea nu poate însă să nu ocupe un loc larg în viitoarele negocieri. Când va ajunge oare Germania la ceea ce ea socotește „egalitate“? Cancelarul Hitler, în cuvântarea sa din 7 Martie, a declarat că ea a ajuns la aceasta prin reocuparea zonei rhenane. El a declarat textual: „Pot să privesc ea terminată lupta pentru restabilirea egalității de drepturi a Germaniei“. Acei care în repetate rânduri, continuă ziarul, au cerut ca d. Hitler să fie crezut pe cuvânt, au uitat să precizeze care din cuvintele cancelarului trebuie să crezute. O comparație între această cuvântare și aceea ținută la 2 Ianuarie 1935, va arăta contradicții absolute. Ceea ce el denuște egalitatea integrală anul acesta, poate foarte bine să fie proclamată de el anul viitor drept o simplă etapă în drumul spre o egalitate și mai absolută.

NEWS CHRONICLE precizează:

„Avem toate motivele să credem că d. Eden nu va suspenda sancțiunile pe baza unor simple promisiuni dela Roma, că guvernul italian va întreprinde negocieri. D. Eden nu va aplica Germaniei sistemul colectiv al sancțiunilor, renunțând în același timp la aplicarea lui față de Italia“.

Răspunsul Germaniei, deși negativ în ceea ce privește propunerile locarniene, este primit cu calm de ziarele engleze din 25 Martie.

Ele își exprimă totuși mulțumirea că, anunțând noi propuneri, Germania a lăsat deschisă calea negocierilor și posibilitatea unei înțelegeri.

NEWS CHRONICLE și DAILY HERALD subliniază că propunerile dela Londra nu aveau caracterul unui ultimatum adresat Germaniei.

„Anglia, scriu aceste ziare, n'ar putea să sprijine necondiționat propunerile locarniene fără a încerca noi tratative cu Reichul“.

DAILY HERALD, într'un articol de fond, scrie:

„Răspunsul provizoriu al Germaniei este departe de a da vreo speranță. El nu este calculat astfel încât să închidă, ci să lărgească și mai mult spărtura dintre Germania și restul Statelor.

„Nu este vorba să se propună planuri grandioase pentru viitor, ci să se facă propuneri practice pentru prezent. Din răspunsul său provizoriu se vede bine că Hitler nu a înțeles problema. Dacă în adevăr dorește discuții, apoi în adevăr el trebuie să propună ceva mai mult de cum a făcut. Pentru moment, Jacă judecăm după unisonul presei germane, vedem bine că s'a înțeles pe dos sentimentul opiniei publice britanice. Opinia publică britanică înțelege plângerile juste ale Germaniei, dar ea știe bine că neîncrederea, care nu se reduce numai la o singură țară, ci este generală, în Germania, este stârnită de însăși acțiunile Reichului. Această neîncredere și bănuială ce domnește în afară de Germania, este universală. Este fapt că motivele și intențiile germane sunt suspectate și guvernul german trebuie să țină seamă de el. Dacă Hitler dorește o nouă înțelegere, apoi el trebuie să facă în așa fel să înlăture bănuiala, nu să o sporească“.

MANCHESTER GUARDIAN face apel la Franța să nu refuze a discuta cu Germania atunci când se vor face noi propuneri.

TIMES se abține dela orice comentariu, iar organul conservator MORNING POST relevă că dorința exprimată de Germania de a continua negocierile, este considerată la Londra ca fiind de bun augur.

Presa italiană.

IL POPOLO D'ITALIA din 19 Martie scrie că d. Grandi, delegatul Italiei la Conferința Ligii Națiunilor dela Londra, a spus că experiența sancțiunilor contra Italiei a accelerat procesul de dezagregare a păcii încheiate la Versailles, aducând motive de rivalitate, neîncredere și ură între națiuni.

D. Grandi a subliniat situația Italiei ca stat sancționat și în același timp ca stat cu funcția unei puteri care să garanteze pacea în Europa.

POPOLO DI ROMA din 25 Martie referindu-se la atitudinea Germaniei față de propunerile puterilor locarniene, scrie:

„In loc să se prezinte cu capul plecat pentru a asculta condamnarea Consiliului Societății Națiunilor, d. von Ribbentrop a sosit la Londra cu contra-propuneri, hotărâri să impună mai degrabă condițiile sale, decât să le primească pe ale celorlalți.

„Acesta este paradoxul de neerezut al actualei situații.

„Nu va fi deci de mirare dacă, în asemenea condițiuni, Franța va renunța să-și mai joace rolul în această comedie“.

Presa belgiană.

Ziarele din 21 Martie se felicita în mod unanim de rezultatele negocierilor dela Londra.

Între altele, LA LIBRE BELGIQUE scrie: „Toți ne vom bucura, fără nicio rezervă, de reconstituirea frontului franco-belgo-britanic“.

Ziarul insistă apoi asupra stabilirii contactului dintre statele majore ale celor trei țări și asupra asistenței imediate și automate, în caz de agresiune germană neprovocată, ambele prevăzute în acordul dela Londra al puterilor locarniene.

Presa sovietică.

D. Radek infățișează în ISVESTIA și PRAVDA cu data de 23 Martie, punctul de vedere sovietic în chestiunea acordului puterilor locarniene. D. Radek examinează cu deosebire chestiunea reacției germane față de propu-

nerile dela Londra și a eventualelor repercusiuni pe care hotărârile puterilor locarniene le-ar putea avea asupra poziției Uniunii Sovietelor.

Pentru d. Radek, convenția care va fi încheiată între Statele Majoare ale puterilor locarniene, constituie un rezultat „esențial“ al negocierilor dela Londra. D. Radek nu se îndoiește că Germania va respinge programul propus de Statele locarniene și aceasta pentru următoarele trei motive:

„D. Hitler are nevoie de războiu ca o diversiune pentru dificultățile interne și pentru că ar risca să vadă demodându-se înarmările îngrămădite, dacă ar mai aștepta prea multă vreme. Cum ar putea însă finanța înlocuirea lor? Astfel fiind, remilitarizarea zonei renane constituie o nouă și sigură etapă spre deslănțuirea conflictului“.

În ce privește consecințele hotărârilor dela Londra asupra atitudinii Uniunii Sovietelor, d. Radek subliniază următorul pasaj din cuvântarea d-lui Flandin: Nu vom uita pe niciunul din amicii noștri din Europa Centrală și Orientală. D. Radek lasă însă să se observe o oarecare temere că Anglia nu va voi să se angajeze într'un sistem de garantare a securității colective extins la întreaga Europă. „De aceea, adaugă d. Radek, Uniunea Sovietelor continuă să vadă cea mai bună garanție împotriva unei agresiuni în sporirea propriilor sale forțe“.

În concluzia ambelor sale articole, d. Radek scrie:

„Dacă puterile locarniene au ajuns la o înțelegere între ele, nu este mai puțin adevărat că ele n'au putut plăti d-lui Hitler cu aceeași monedă. Apropierea dintre ele va fi folositoare numai dacă prevede aplicarea unor măsuri practice și dacă puterile locarniene nu uită că Rinul nu este singurul focar de primejdii pentru Europa“.

Presa austriacă.

Condamnarea Germaniei de către Consiliul Societății Națiunilor și acordul intervenit între semnatarii dela Locarno sunt comentate de ziarele austriace din 20 Martie.

NEUES WIENER TAGBLATT se întreabă, cu îngrijorare, ce se va întâmpla dacă Germania continuă a refuza să meargă la Haga.

TAGESPOST scrie că bilanțul negocierilor din Londra este puțin favorabil și că un front puternic se desemnează împotriva Germaniei, lucru pe care d. Hitler nu l-a dorit.

DER TAG scrie că verdictul Societății Națiunilor a făcut vizibilă izolarea Germaniei.

NEUES WIENER JOURNAL din 21 Martie publică un articol de deputatul francez Paul Bastide, în care relevă deplinul acord franco-britanic în fața gestului Germaniei de a călca tratatele din Versailles și Locarno și de a reocupa militărește zona rhenană.

Presa maghiară.

Presa ungară cu data de 20 Martie manifestă o vie satisfacție pentru felul în care s'a terminat, „fără prea mare pagubă“ pentru Germania, prima etapă a conflictului internațional, provocat de remilitarizarea zonei rhenane.

Franța, spun ziarele maghiare, a primit o satisfacție juridică, în timp ce condamnarea nu este decât o formalitate pentru Germania. Adevăratele dificultăți încep acum. Ziarele ungare își îndreaptă privirile cu îngrijorare spre Roma și Berlin, pentru a vedea cum vor fi primite în capitalele Italiei și Germaniei propunerile pute-

rilor locarniene, deoarece atitudinea acestor două țări este susceptibilă să influențeze cel mai puternic Ungaria.

Ziarele germanofile din Budapesta afirmă că tratatele dela Versailles, Trianon și Saint Germain s'ar împotrivi „adevăratai păci“.

Organul revizionist PESTI HIRLAP scrie:

„Marea Britanie vrea să înlocuiască tratatele de pace prin noi angajamente. Dar Franța și aliații ei se opun la aceasta“.

Oficiosul PESTER LLOYD afirmă:

„Franța a repurtat, pe hârtie, o mare victorie. Această victorie fi-va ea tot atât de mare în realitate, încât pacea europeană să folosească de pe urma ei tot atât cât a folosit Franța „în teorie““.

Cu data de 21 Martie PESTER LLOYD scrie:

„Nu se știe astăzi dacă planul Statelor locarniene, în actuala sa formă, va putea deveni realitate. Realizarea sa depinde de diferiți factori. Dar un lucru este cert: Germania se află din nou în fața unui front unit al puterilor apusene, care își are continuarea și în răsărit. De astăzi înainte, toată lumea trebuie să țină seamă de acest fapt“.

PESTER LLOYD din 24 Martie scrie între altele:

„Dorim sincer ca acțiunea rhenană a Germaniei să ducă la o destindere europeană generală. Dar nu vom lăsa să treacă nicio ocazie pentru a accentua, că există și o problemă maghiară, fără soluționarea căreia nu se poate pacifica Europa centrală“.

Presa polonă.

Ziarul EXPRESS PORANNY din 20 Martie scrie în legătură cu ultimele deliberări dela Londra:

„Acordurile din Locarno vor putea oare să fie menționate? Pentru noi această chestiune este în afară de discuție, căci noi, nefiind parte interesată, lăsăm apărarea acordurilor celor interesați.

„In schimb, vom apăra acordurile internaționale pe care le-am semnat“.

GAZETA POLSKA din 22 Martie publică sub titlul: „Opoziția împotriva proiectului de rezoluție a Consiliului Ligii“, o corespondență din Londra, în care, cu privire la acest proiect, scrie între altele:

„Din conținutul propunerilor prezentate Consiliului Ligii, rezultă clar tendința de a descărca asupra Ligii Națiunilor greutățile situației actuale, iar, în același timp, Italia, Anglia și Franța își deschid calea spre discuțiuni directe cu Germania, asupra tratatelor internaționale existente. Datoria Ligii Națiunilor va fi să condamne încălcarea tratatelor, iar Marile Puteri sunt gata de a revizui aceste tratate, în înțelegere cu Germania și în parte chiar în direcția dorințelor germane.

„Baza acestei revizuirii va fi încălcarea de către Germania a tratatului dela Locarno. Acest paradox lovește prea puternic în sentimentul elementar de morală politică, ca să putem trece peste el în tăcere la ordinea zilei“.

KURJER PORANNY din 22 Martie susținând în articolul său intitulat „Ediția nouă a metodelor vechi“, că puterile locarniene au aruncat responsabilitatea pentru complicațiunile eventuale asupra Ligii, afirmă că nereușita negocierilor între puterile locarniene poate avea drept consecință slăbirea și chiar nimicirea Ligii, ceea ce ar însemna nu localizarea, ci mărirea dimensiunilor catastrofei.

Ziarul continuă: „Existența Ligii ne-a permis de mai multe ori după războiu să evităm conflicte armate. Abia ieri am evitat un asemenea conflict pe Marea Mediterană, iar astăzi... Astăzi, cine știe care ar fi rezultatele zilei de 7 Martie, dacă nu ar exista manechinul „Liga“, în dosul căruia s'a putut ascunde Franța și Belgia.

„Trebuie deci să-l menajăm. Căci dacă va fi nimicit, își vor face apariția tunurile“.

VARZAWSKI DZIENNIK NORODOWY relevă în articolul său de fond din 23 Martie, că succesul lui Hitler nu constă numai în anularea deciziunilor tratatului dela Versailles, dar că, datorită sprijinului deschis al Angliei, a reușit să primească promisiuni pentru tratative care vor duce la un nou sistem politic și la relațiunile noi în Europa.

Ziarul, arătând că Polonia este menită să joace în noua epocă politică europeană un rol important, trecând din rândul puterilor „cu interese limitate“ la cel al puterilor „mari“, scrie: se cer efortări supraomenești în vederea îndreptării situației interne în Polonia, ca ea să facă față problemelor care o așteaptă“.

Presa iugoslavă.

OBZOR din Zagreb, cu data de 14 Martie, publică un lung articol de fond, în care, analizând situația Statelor locarniene — fără Germania — relevă:

„Franța se forțează ca măcar printr'o retragere „simbolică“ să-și creeze condițiunile prielnice pentru a începe tratativele cu Germania; Belgia sprijină această cerere a Franței; Anglia caută să convingă Franța ca să se mulțumească cu concesiunile care ar putea fi acceptate de Germania; în ceea ce privește Italia, ea rămâne o simplă spectatoare la acest joc și este foarte mulțumită că, datorită acestui diferend, ea își poate realiza scopurile sale“.

POLITICA din 15 Martie, într'un editorial „Trebuie să fie salvat spiritul locarnian“, semnat de d. Balugjici, studiază posibilitățile aplanării conflictului provocat de gestul Germaniei, arătând că există un mijloc pentru rezolvarea lui: apropierea franco-germană.

Ziarul NOVOSTI din Zagreb cu data de 17 Martie, într'un articol de fond intitulat „Situația Italiei“, relevă că „în momentul când Franța și Anglia și-au concentrat atenția lor în jurul Locarno-ului, atitudinea Italiei este foarte caracteristică: ea nu poate nici să condamne Germania și nici s'o aprobe“.

POLITICA din 17 Martie, sub titlul „Trebuie salvat spiritul Locarno-ului“, publică un editorial sub semnătura d-lui Jiv. Balugjici, în care autorul ocupându-se de denunțarea tratatului dela Locarno și ocuparea zonei rhenane, relevă că gestul lui Hitler constituie o violare a tuturor dispozițiunilor tratatului, deși intrarea trupelor germane în Rhenania nu poate să fie comparată cu agresiunea Italiei împotriva Abisinieii.

In continuare, autorul articolului, care a fost mult timp ministru la Berlin, relevă necesitatea unui nou acord, ce ar putea să-l înlocuiască pe cel vechiu, precum și necesitatea salvării spiritului locarnian.

Presa cehoslovacă.

NARODNI LISTY din 17 Martie publică sub titlul „După o săptămână“, un lung articol de fond semnat de M. Šiřova, în care, analizând activitatea diplomatică a ultimei or 7 zile, ajunge la concluzia că „activitatea aceasta este nulă, dat fiind faptul că situația este aceeași ca și în ziua de 7 Martie.

„Francezii cărora Sedanul ar fi trebuit să le servească drept avertisment, totuși nu vor să cedeze, uitând că este vorba despre apărarea păcii și existența Societății Națiunilor.

„Săptămâna ce sosește poate să devie istorică și decisivă pentru viitorul Europei“.

CESKE SLOVO din 20 Martie, într'un articol de fond, ocupându-se de conferința Consiliului Societății Națiunilor, relevă că la Londra s'a stabilit vina Germaniei pentru denunțarea tratatelor dela Versailles și Locarno.

„Cu toate acestea Germania a declarat și declară că Franța este aceea care a denunțat cea dintâi pactele de mai sus. Consiliul Societății Națiunilor a constatat însă pe contrariu și această constatare încheie prima etapă a tratativelor londoneze“.

NARODNI LISTY din 20 Martie relevă în articolul său de fond intitulat: „Germania vrea“ și semnat de dr. K. Hoch, că toate tratatele semnate de Germania nu au nicio valoare, că Germania le va ține atâta timp cât va crede necesar, că după încălcarea tratatelor dela Versailles și Locarno va cere într'un moment oportun și restituirea coloniilor.

Ziarul adaugă apoi: „Peticele de hârtie nu vor îndemna Germania să renunțe la planurile sale. De aceea datoria principală a popoarelor civilizate este de a lucra la apărarea în contra pangermanismului“.

În numărul din 20 Martie, PRAGER PRESSE, sub titlul: „Germania condamnată“, publică o corespondență din Londra, în care scrie între altele:

„Deși există între Franța și Anglia conflicte de opinii, în ce privește metodele de aplicare, totuși cele două țări sunt de acord în ce privește scopul lor, adică menținerea păcii.

„Este destul pentru a provoca nădejdea că viitoarea conferință internațională va izgoni pentru mult timp fantoma războiului“.

PRAGER PRESSE din 22 Martie, sub titlul: „Rezultatele dela Londra“, publică un articol în care scrie între altele:

„Dacă Germania ar refuza să se reîntoarcă pe calea tratatelor internaționale, lucrul acesta ar însemna o eră nouă în politica europeană, ar însemna o perioadă a izolării germane“.

Cu data de 22 Martie, ziarul german din Praga DIE ZEIT declară că există posibilitatea unei formări de bloc a celor două surori latine de o parte și o apropiere anglo-germană de alta.

Presa bulgară.

Ziarul SLOVO din Sofia, cu data de 15 Martie, publică sub titlul „Conferința dela Londra“, un articol în care relevă că „oricare ar fi motivele ce au determinat diplomația Wilhelmstrassului de a comite ocuparea zonei rhenane, este cert un lucru: clauzele tratatului dela Versailles au fost violate și consiliul Societății Națiunilor trebuie să caute mijloacele acceptabile, care ar putea să asigure pacea în Europa Occidentală, pacea în vederea căreia Germania a făcut propuneri concrete“.

Ziarul MIR din 16 Martie publică, sub titlul „Ungurii admiră gestul lui Hitler“, un articol în care scrie că „nicio altă țară nu a fost așa de entuziasmată de denunțarea tratatelor dela Versailles și dela Locarno ca Ungaria, căci prin acest gest a căzut și ultimul sprijin al tratatului dela Versailles“.

Același ziar, cu data de 17 Martie, publică, sub titlul „Anglia nu caută să se izoleze“, o corespondență din

Londra, în care relevă că la „propunerea ce s'a făcut în parlamentul englez pentru izolarea Angliei, față de sancțiuni, subsecretarul de Stat la Ministerul de Externe a răspuns că politica de izolare nu este posibilă astăzi pentru Anglia.

„A fost un timp când Anglia se mândrea cu „splendid isolation“, astăzi însă ea socotește că acest lucru este foarte periculos, dacă vrea să conteze pe sprijinul vreunei țări în caz de pericol“.

MIR din 18 Martie publică un lung articol, în care examinează raporturile germano-sovietice. Intre altele scrie:

„Astăzi situația internațională este mult mai încordată decât a fost ieri, însă totuși nu trebuie să conchidem că războiul este iminent, pentrucă el nu este dorit de nimeni.

„Germania poate specula conflictele aparente ce se ivesc din când în când între Franța și Marea Britanie, însă ea cunoaște bine metodele și trecutul Angliei, iar divergențele prezente, în ce privește procedura, nu sunt decât trecătoare.

„Popoarele au metodele lor proprii, tradițiunile lor, manierele lor particulare, însă aceasta nu poate împiedea de loc formarea unui bloc în fața războiului amenințător.

„Dacă sovietele se vor putea debarasa de metodele lor internaționale, Reichul poate încă foarte ușor să lase la o parte gesturile violente, pentru a salva ceea ce el posedă astăzi.

„Dacă din contră, scrie în concluzie ziarul, ei nu vor putea proba aceasta, noi nu trebuie să ne încredem decât în garanția colectivă și în înțelepciunea popoarelor“.

Presa evreiască din străinătate.

Cotidianul evreesc PARISER HAIT, cu data de 22 Martie, scrie:

„Este greu de prevăzut un rezultat satisfăcător dela tratativele din Londra.

„Alegerea Londrei ca loc pentru conferința și sesiunea Ligii Națiunilor a fost greșită. Acolo a dispărut atmosfera independenței popoarelor și totul atârână de diplomația engleză, care jonglează prea mult cu Berlinul.

„Se pare că d. Hitler și-a pus toate nădejdiile în Londra, căci e de ajuns o cerere a d-lui Eden ca Fuehrerul să-și schimbe imediat tactica.

„D. Hitler nu s'a înșelat în manevrele sale, deoarece el a înțeles că Anglia poate să fie câștigată prin promisiuni cu propuneri de pace pentru mulți ani, manevră care n'a avut șanse de reușită la Roma.

„Este întrebarea, care poate fi noul sistem de securitate care va înlocui pactul dela Locarno? Anglia sprijină înțelegerea aeriană între Franța, Germania și Anglia, pentru asigurarea granițelor dela Rhin. Acest pact va face însă imposibil ajutorul Franței pentru Cehoslovacia în cazul unei agresiuni din partea Germaniei.

„Cu alte cuvinte noile propuneri tind spre localizarea păcii în apus, oferind mână liberă Germaniei în răsarit. Așa ceva nu poate permite Franța.

„Delegații Franței vorbesc încă despre sancțiuni, dar nu mai cred în realizarea lor și nici în propunerile făcute Germaniei și în contra propunerilor pe care le va prezenta d. Ribbentrop.

„Liga Națiunilor va căpăta o lovitură strașnică dacă manevrele d-lui Hitler vor reuși de a împărți Europa în două: o parte cu tratate de securitate și altă parte cu mâini libere“.

CONVORBIRILE ITALO-AUSTRO-UNGARE

Presa italiană.

Ocupându-se de întrevederile dintre d-nii Mussolini, Schuschnigg și Gombös, presa italiană subliniază și precizează semnificația amicitiei italo-austro-ungară.

In numărul din 18 Martie LA STAMPA scrie între altele:

„Această întrevedere se adaugă la lungul șir de consultații ce au mai avut loc între reprezentanții acestor țări.

„Data acestor întrevederi a fost fixată cu mult înaintea ocupării Rhenaniei, ceea ce dovedește că scopul acestora este cu totul în afara discuțiilor dela Londra“.

Același ziar cu data de 19 Martie crede că întâlnirea la Roma între Austria, Ungaria și Italia este cea mai bună dovadă că acum, când începe a cincea lună a sancțiunilor, Italia are deplină libertate de mișcare și că această colaborare este singurul punct stabil și puternic în mijlocul Europei.

LE GIORNALE D'ITALIA cu aceeași dată declară că acordul tripartit dela Roma nu este îndreptat împotriva nimănui și nu este un circuit închis.

CORRIERE DELA SERA din 20 Martie scrie:

„Protocolul italo-austro-ungar din 1934 a fost pus la grea încercare în acești doi ani. Astăzi se poate constata că acest acord este mai viu și mai fecund în efecte utile ca oricând.

„Nu toate guvernele sau popoarele au sentimentul legământului față de obligațiunile luate. Poporul italian nu va uita niciodată că Austria, Ungaria și Albania au avut curajul să declare că nu vor participa la sancțiuni. „Intrevederea dela Roma va întări și mai mult aceste legături, trasând în același timp o linie de acțiune comună“.

POPOLO DI ROMA cu data de 21 Martie amintește că cei trei semnatori ai protocolurilor din 1934 au beneficiat până acum în mod larg de înțelegerea dintre ei în domeniul politic:

„Prima beneficiară a fost Austria, pe care Italia a protejat-o cu armata sa după sfârșitul tragic al cancelarului Dollfuss. A doua beneficiară a fost Ungaria, pe care Italia a apărat-o de inculparea de responsabilitate în asasinarea Regelui Alexandru al Iugoslaviei. La rândul ei Italia a fost larg răsplătită când Austria și Ungaria au refuzat să se asocieze la politica de sancțiuni contra Italiei.

„Acesta, scrie POPOLO DI ROMA, este un fapt pe care poporul italian nu-l va uita niciodată. Anii vor trece, grei de negocieri, de intrigi și de evenimente. Popoare care ne sunt astăzi prietene se vor îndepărta de noi, iar altele, care astăzi ne sunt dușmane, vor deveni prietenele noastre. Se vor încheia și se vor desface tratate, dar nimic nu va putea șterge din inimile italiene amintirea gestului nobil și generos al acestor două mici popoare dunărene“.

IL POPOLO D'ITALIA cu aceeași dată subliniază că națiunea italiană salută cu multă prietenie pe reprezentanții Austriei și ai Ungariei. „Întâlnirea dela Roma, scrie ziarul, se desfășoară printr'o coincidență neprevăzută într'o fază de grave perturbări europene.

„Protocolurile nu mai dau siguranță națiunilor. În Occident și Orient se aude zgomot de arme. Opinia publică urmărește cu neîncredere conferințele și comitetele care amenință să agraveze criza.

„În acest timp Italia, Ungaria și Austria consolidează schimburile lor comerciale, desvoltă și amplifică raporturile politice și culturale.

„Austria și Ungaria, refuzând să participe la sancțiuni, au dat Europei un exemplu de curaj, de cavalerism, arătând în același timp cum se respectă o legătură de prietenie“.

In numărul din 22 Martie IL LAVORO FASCISTA subliniază că vizita reprezentanților Austriei și Ungariei urmează numeroasele vizite ale oamenilor politici din Europa centro-orientală, făcute în diverse centre.

„Se spunea odată că Austria nemai fiind sigură de ajutorul Italiei s'ar fi îndreptat înspre Mica Înțelegere.

„Toate aceste planuri au dat faliment. Conferința dela Roma demonstrează: Italia nu este de loc slăbită de conflictul cu Abisinia și este mereu de veghe în Europa; politica externă a Austriei și Ungariei este întotdeauna bazată pe pactele dela Roma; Statele ce fac parte din acordul dela Roma continuă munca lor concretă și constructivă“.

Comentând semnarea protocolurilor adiționale cu Austria și Ungaria, CORRIERE DELLA SERA din 25 Martie scrie:

„Puterile semnatare s'au angajat la o colaborare tot mai strânsă și armonioasă, din care va rezulta o nouă unitate internațională. Noua grupare va constitui un factor însemnat, de care Europa va trebui să țină seama. Nici până acum nu se luase în considerare posibilitatea unei soluționări a problemei dunărene fără participarea Italiei. O asemenea eventualitate a fost înlăturată acum și în mod formal. Ca și protocolurile trecute, noul acord nu este îndreptat împotriva nimănui“ încheie ziarul.

GAZETTA DEL POPOLO subliniază că sancțiunile au unit în mod inseparabil cele trei State, care aduc azi un nou aport pentru soluționarea problemelor economice ale basinului dunărean.

Presa franceză.

Ziarele franceze din 23 Martie se ocupă pe larg de conferința tripartită dela Roma.

LE TEMPS, în editorialul din 23 Martie, scrie între altele:

„Conferința italo-austro-ungară intră în logica acordurilor dela Roma din 1934, care își propun organizarea economică a regiunii dunărene, lăsând poarta deschisă unei înțelegeri celorlalte State interesate.

„Ar fi absurd să se încerce rezolvarea îndoitei probleme a organizării economice a basinului dunărean și a stabilizării politice în Europa Centrală, în afară de Italia sau împotriva ei. Numai în acord cu dânsa și cu Statele Micii Înțelegeri această problemă poate fi util cercetată. În ce privește conflictul etiopian, el trebuie lichidat cât mai în grabă, în condiții onorabile, precum o cere interesul Europei și al Societății Națiunilor: merge dela sine că suspendarea ostilităților atrage în mod logic suspendarea sancțiunilor“.

Ziarul publică și o corespondență a trimisului său la Roma despre conferința tripartită italo-austro-ungare. Corespondentul afirmă că s'ar fi hotărât ca Austria să încheie o nouă înțelegere economică cu Cehoslovacia, iar Ungaria să ajungă la o înțelegere similară cu Iugoslavia, apoi adaugă:

„Italia ar face trăsătura de unire cu aceste țări, înlesnind aceste acorduri. Nu ar fi vorba decât de probleme economice, adică de chestiuni în care fiecare din Statele Micii Înțelegeri, posedă o oarecare libertate de acțiune, ceea ce nu este cazul pe terenul politic.

„De altfel, problema raporturilor politice cu Mica Înțelegere nu se pune pentru moment, ea fiind o consecință eventuală a acordurilor economice care ar putea fi încheiate“.

In numărul din 23 Martie l' HUMANITÉ scrie între altele:

„Pare că d. Mussolini ar fi povățuit moderațiune reprezentanților ungarilor care doreau ca chestiunea revizuirii să fie pusă.

„Față de proiectele de organizare dunăreană, preconizate recent de d. Hodza la Belgrad, pare că Ducele opune astăzi un contra-proiect, care ar face din Italia puterea dominantă în Basinul Dunărean“.

L'ECHO DE PARIS cu aceeași dată scrie:

„In ceea ce privește Ungaria, ea s'ar strădui să obțină din conversațiile actuale o recunoaștere despre ceea ce dânsa consideră ca drepturile sale: dreptul la revizuire și la rearmare. Nu pare că în actualarele împrejurări cele două puteri semnatare ale protocolului dela Roma să fie dispuse s'o urmeze pe acest teren“.

D. Albert Mousset publică un atricol în JOURNAL DES DÉBATS, în care, între altele, scrie:

„N'am putea repeta înăeajuns că o organizare economică totală a regiunii dunărene poate fi singură eficace.

„De această organizare conferința dela Roma nu pare a ne fi apropiată. Ea se lovește de mai multe obstacole, care depășesc cu mult câmpul posibilităților diplomatice. Țările agricole dunărene nu se pot încadra într'o organizare economică, regională, decât cu condiție de a-și păstra piețele lor naturale.

„Din punct de vedere politic, d. Mussolini a putut da d-lor Gömbös și de Kanya consilii utile. Nu e nici un secret că guvernul dela Buăapesta resimte o perplexitate față de evoluția diplomatică din Europa. El se bizue, prin tradiție, pe prietenia engleză, pe sprijinul italian și pe conivența germană. Dar, actualmente acestea sunt cărți de joc care par a se exclude unele pe altele.

„Lumea politică din Ungaria s'a cam încălzit cu ocazia inițiativei revizioniste a d-lui Hitler. Ducele a predicat, probabil, oamenilor de Stat maghiari, să fie circumspecți.

„Dar chiar redusă, încheie d. Mousset, la valoarea ei simbolică, care este aceea a unei „reîntrări europene“ a Italiei, conferința dela Roma constituie o indicație diplomatică ce nu trebuie să fie nesocotită“.

L'INTRANSIGEANT crede a ști că obiectivul conversațiilor dela Roma este de a consolida tutela Italiei asupra națiunilor dunărene. Ziarul scrie:

„D. Mussolini, care a luat inițiativa acestei înțelegeri în trei, a înseris în protocoalele semnate în 1934, că pactul rămâne deschis pentru celelalte națiuni care ar voi să adere la el. Dar, de curând, unele convorbiri au avut loc între Austria și Cehoslovacia; recenta călătorie a d-lui Hodza la Viena pare a fi dat roade. In fine, e vorba de vizita d-lui Schuschnigg la Belgrad.

„O lărgire a colabărării dunărene ar fi ea oare bine văzută la Roma ?

„Probabil că da, dacă aceasta s'ar efectua sub direcțiunea Italiei, în cadrul acordurilor din 1934.

„Dacă adăogăm la aceste motive manifestarea de recunoștință pe care Italia înțelege să o adreseze Austriei și Ungariei, drept națiuni nesancționiste, vom avea explicația deosebitei solemnități și cordialități manifestată la Roma față de d-nii Schuschnigg și Gömbös.

„In ceea ce privește situația generală, ea este neschimbată. Italia se menține în rezervă față de evenimentele locarniene și parolocarniene. La Roma nu se cunoaște răspunsul care va fi dat de Italia Cărții Albe britanice“.

L'OEUVRE se întreabă dacă Conferința italo-austro-ungară dela Roma va parveni la o politică constructivă în Europa Centrală ?

„Această conferință, adaugă ziarul parizian, ia un caracter cu totul important imediat după lovitura de forță a d-lui Hitler în Rhenania. La origina sa, ea era menită să constituie o replică a Italiei fasciste față de încercarea cehoslovacă de a atrage Austria în Mica Înțelegere.

„Va trebui, însă, să se țină socoteală de recente convorbiri dintre d-nii Schuschnigg și Hodza, precum și de tratatul de arbitraj reînnoit dintre Cehoslovacia și Austria.

„S'ar putea astfel să se facă un pas important către o organizare federativă a Europei Centrale, Austria servind de intermediar între Mica Înțelegere și Ungaria, iar Cehoslovacia procedând la fel între Viena, Belgrad și București.

„Dar nu trebuie să se uite că problema dunăreană are un dublu aspect economic și politic. E vorba de a se ști dacă puterile interesate voiesc francamente să se înțeleagă pe baza statu-quo-ului teritorial. Dacă Ungaria, încurajată de către lovitura de forță hitleristă, și-ar relua visul revizionist, este evident că Mica Înțelegere s'ar opune și că proiectele de uniune între Statele dunărene s'ar prăbuși imediat“.

Presa engleză.

TIMES din 20 Martie publică un articol de fond asupra conferinței dela Roma. Ziarul crede că vor avea loc discuții importante, de oarece pe de o parte Italia care este îngrijorată de înclinările Austriei spre Mica Înțelegere, vrea să știe dacă este vorba numai de un acord economic sau și de unul politic între Austria și Cehoslovacia; iar Austria și Ungaria deși sunt mulțumite de comerțul pe care continuu îl fac cu Italia, ar dori însă să știe până la ce punct se pot sprijini pe Roma, în ce privește aspirațiunile lor politice. Ziarul constată că eforturile depuse de d. Hodza, pentru a realiza o mai strânsă cooperare între Statele dunărene, se isbesc de revizionismul maghiar.

„Unele cercuri politice sunt convinse chiar, scrie ziarul, că d. Gömbös insistă mereu pentru o apropiere italo-germană, având convingerea fermă că după urma ei ar putea profita revizionismul maghiar“.

Ziarul reamintește situația tulbură creiată în Balcani, în urma declarațiilor făcute de Otto de Habsburg, la Paris, cu privire la restaurarea Habsburgilor și îngrijorările pe care aceste declarații le-au stârnit în România și Iugoslavia. Ziarul are impresia că conversațiile d-lui Hodza, avute în ultimul timp cu reprezentanții Austriei și ai Iugoslaviei, au contribuit mult la destinderea situației în Europa Centrală.

SUNDAY TIMES, din 22 Martie, publică o corespondență din Roma, în care constată caracterul demonstrativ al conferinței, o formă de mulțumire adusă Austriei și Ungariei, pentru că au refuzat să adere la aplicarea sancțiunilor.

Mai crede că d. Mussolini păstrează o surpriză pentru Mica Înțelegere, pe care o va anunța la finele conferinței, și anume că va face o invitație formală Cehoslovaciei ca să adere la clauzele economice ale asociației Italo-Austroungară.

Ziarul află că în cercurile Micii Înțelegeri, această chestiune e considerată ca o contra manevră față de intențiile d-lui Hitler, ale cărui priviri sunt acum îndreptate contra Cehoslovaciei, atrase de bogățiile naturale ale acestei țări.

MORNING POST, din 23 Martie, comentând acordul italo-austro-ungar, e de părere că el constituie o nouă triplă alianță și adaugă că acest acord creează un nou factor politic pe frontul european.

Cu privire la clauza consultativă a noului protocol, ziarul crede că ea va fi aplicată imediat, cu ocazia hotărârilor Italiei, în chestiunile în legătură cu tratatul dela Locarno; în consecință hotărârile care se vor lua vor avea o valoare cu atât mai mare.

TIMES, din 23 Martie, ocupându-se de problemele din Europa Centrală, în legătură cu conferința dela Roma, constată că d. Mussolini deși a declarat că admite scopurile politice ale Germaniei, s'a arătat totuși cu desăvârșire opus metodelor întrebuintate de d. Hitler.

„Se crede, scrie ziarul, că generalul Gömbös, care e germanofil a fost în parte convins de d. Mussolini că independența politică a Austriei corespunde nu numai cu interesele Italiei, dar și cu ale Ungariei.

S'a ajuns la concluzia că orice plan de colaborare pur economică nu ar fi realizabil dacă nu se dă în același timp satisfacție și scopurilor politice ale Ungariei. Chestiunea revizuirii teritoriale nu va fi luată în considerare, dar Ungaria pretinde că ea trebuie să obțină satisfacție în alte domenii: 1) Ea pretinde autonomia culturală a minorităților, și 2) Recunoașterea egalității de drept, ceea ce echivalează, cu dreptul de a reînarma“.

TIMES, din 24 Martie, caracterizează protocoalele semnate la Roma, ca „dând satisfacție politică Austriei și satisfacție economică Ungariei“. Independența Austriei este întărită prin aceste protocoale, deși divergențe de ordin politic între Ungaria pe de o parte și Austria și Italia pe de alta, apar evidente.

MANCHESTER GUARDIAN din 24 Martie publică un rezultat al celor trei protocoale. Ziarul arată că cele trei State sunt de acord să nu aplice sancțiuni Germaniei, în cazul când Societatea Națiunilor le-ar propune. Mai arată că prin protocoalele dela Roma se susține principiul pactelor bilaterale în locul celor plurilaterale și subliniază faptul că se trece sub tăcere orice acord de ordin militar.

Același ziar scrie în articolul de fond că Ungaria este în stare să sacrifice totul pentru revizuirea frontierelor. Din motive politice ea se opune la orice acord cu Statele Micii Înțelegeri.

Articolul subliniază că Mica Înțelegere a făcut progrese mari în domeniul cooperării economice și încheie spunând că dacă d. Mussolini a încurajat reînarmările Ungariei a făcut un rău serviciu Europei.

DAILY TELEGRAPH accentuează în articolul de fond că principala soluție pentru problema dunăreană este cooperarea economică.

Presa germană.

Redactorul diplomatic al ziarului BERLINER BOERSENZEITUNG din 25 Martie, ocupându-se de încercările de reconstrucție în basinul dunărean, în legătură cu conferința dela Roma, scrie:

„Dacă Germania ia o poziție pozitivă în această chestiune, are dreptul să aștepte ca în mod prealabil să fie părtașe la planurile de reconstrucție. Dacă totuși se vor face astfel de planuri și în special dacă se va încerca realizarea unui sistem preferențial în basinul dunărean, Germania va respinge toate proiectele. Această hotărâre se aplică, atât la sisteme preferențiale multilaterale, cât și la acorduri preferențiale ce s'ar încheia numai între două State.

„Germania se va menține la punctul de vedere, că orice soluție fără Germania echivalează cu o soluție împotriva Germaniei.

După tratatele comerciale în vigoare, Germania se bucură, în virtutea clauzei națiunii celei mai favorizate de orice reduceri vamale ce ar fi eventual cuprinse într'un sistem preferențial. La această clauză Germania nu va renunța.

„Acele State, care au intenția să acorde altor State, fără consimțământul Germaniei, tarife preferențiale, trebuie să știe lămurit că vor avea să sacrifice proiectelor preferențiale tratatele lor de comerț cu Germania“.

BERLINER TAGEBLATT din aceeași dată scrie că tratativele italo-austro-ungare dela Roma „au dus la biruința planului lui Mussolini, care răspunde Micii Înțelegeri cu acordul tripartit, care stabilește o serie întreagă de înțelegeri politice, economice și culturale. Dar acordul roman mai înseamnă, încheie ziarul, și un fiaseco complet al încercărilor de politică externă ale lui Hodza“.

Presa elvețiană.

Ocupându-se de conversațiile diplomatice dela Roma dintre Italia, Austria și Ungaria, JOURNAL DES NATIONS din 21 Martie scrie între altele:

„Niciun om de Stat răspunzător nu s'a gândit vreodată că ar putea luera în mod serios la refacerea regiunii dunărene, fără colaborarea Italiei. Emoția a fost cu atât mai accentuată cu cât din Octomvrie 1935, Europa sud-estică desparte, în mod neted, Statele credincioase pactului de cele nerecunoștoare care au dezertat, precum sunt Austria, Albania și Ungaria.

„Roma atribue reuniunii tripartite cea mai mare importanță politică. E curios de constatat că în momentul însuși când, la Londra, reprezentantul guvernului italian votează constatarea violării tratatului dela Versailles, se reafirmă în fața lumii solidaritatea dintre agresor și Statele care, semnând Pactul, nu-l respectă și aproape că îl violează, refuzând sprijinul operei comune de pace“.

În numărul din 23 Martie, DER BUND scrie:

„Se pare că între delegația austriacă și cea maghiară există unele deosebiri de opinii. Pe când Maghiarii păreau a fi pentru o apropiere de Germania, d-nii Schuschnigg și Berger Waldenegg, au avut o atitudine de refuz. În ce privește atitudinea d-lui Mussolini, el pare a fi pentru un acord cu Germania, dar cu condiția însă, ca Germania să asigure cooperarea ei sinceră și leală pentru soluționarea problemei dunărene“.

Presa austriacă.

S'a ocupat pe larg de conferința italo-austro-ungară dela Roma, subliniindu-i importanța pentru opera generală de pace și pentru refacerea basinului dunărean.

Astfel, în numărul din 19 Martie, NEUE FREIE PRESSE relevă că întrevederile și convorbirile dela Roma constituiesc un eveniment politic important. „Nu trebuie să se aștepte, însă, surprize, nici senzații dela ele“, încheie ziarul vienez.

REICHSPPOST, cu aceeași dată, scrie:

„Ca și la Londra se va luea și la Roma pentru o îndrumare pașnică a lucrurilor în Europa. Terenul de operațiuni este altul, dar ținta este aceeași“.

Tot în ziua de 19 Martie, NEUES WIENER JOURNAL, sub titlul: „O insulă de adevărată amicitie“, publică un articol în care scrie între altele:

„Se poate afirma, fără exagerare, că întâlnirea dela Roma a oamenilor de Stat austriaci, maghiari și italieni va constitui o insulă de adevărată amicitie. Și anume a unei amicitii încercate.

„Conferința nu va aduce surprize senzaționale. Dar nici nu este acesta scopul ei. Bărbații de Stat se întrunesc pentru a întări și intensifica protocoalele dela Roma din 1934“.

Ziarul REICHSPPOST din 23 Martie, crede că principalele directive ale noului acord italo-austro-ungar ar fi următoarele:

„Constatarea necesității pentru cele trei guverne de a-și coordona politica externă în mod constant și fățiș, securitatea, egalitatea de drepturi, refacerea economică a Europei Centrale și respectarea tratatelor și a pactului Societății Națiunilor.

„Aceste directive vor fi adaptate la propunerile stabilite în recentele negocieri economice austro-ceslovaचे.

„Italia va aștepta înlăturarea sancțiunilor pentru a face demersuri în vederea redresării economice a basinelui dunărean.

„Prin noul acord cele trei State se obligă să-și comunice reciproc toate măsurile politice și economice pe care le vor lua în viitor în politica lor externă, și în special negocierile economice pe care le vor întreprinde cu celelalte State“.

NEUE FREIE PRESSE, cu aceeași dată, publică următoarele declarațiuni făcute de d. Berger Waldenegg:

„Pactele dela Roma sunt rezultatul unei încercări de a începe munca de refacere economică într-o parte, deocamdată limitată, a Europei.

„Este firesc ca la actuala întâlnire dela Roma să se fi examinat din nou conținutul pactelor.

„In convorbirile noastre s'a tratat bineînțeles și chestiunile de politică generală, cu toate că invitația la Roma s'a produs fără legătură cu actualele mari evenimente europene.

„Rezultatul actualelor convorbiri este ca și în trecut un progres în munca de refacere central europeană și cea europeană“.

Presa maghiară.

Ziarele din 22 Martie subliniază că negocierile dela Roma dintre Italia, Ungaria și Austria vor da baze de colaborare și mai strânsă între cele trei State.

PESTER LLOYD constată că înainte de a fi vorba de o colaborare strânsă cu Statele dunărene, în afara cadrului protocoalelor dela Roma, Ungaria trebuie să ceară îndeplinirea exigențelor minime ale sale, ca interesele economice primordiale, recunoașterea egalității de drepturi și autonomia culturală a minorităților ungare.

BUDAPESTI HIRLAP subliniază de asemenea necesitatea de a se recunoaște egalitatea absolută de drepturi a Ungariei și interesele naționale.

UJ MAGYARSAG prevede încheierea unui nou tratat care să facă posibilă salvarea independenței Austriei și o apropiere de Germania.

Ziarele din 24 Martie relatează încheierea protocoalelor adiționale ale pactului tripartit dela Roma, descriind pe larg primirea călduroasă făcută premierului Gömbös și cancelarului Schusnigg. Insistă asupra bunelor perspective economice ce se deschid. In ce privește latura politică, ziarele budapestane sunt foarte rezervate.

MAGYARSAG din 24 Martie scrie că protocolul adițional politic nu pomenește despre egalitatea de drepturi pentru Ungaria. „Se spune, adaugă ziarul, că în viitorul apropiat Italia va pune această chestiune la Societatea Națiunilor“.

Același ziar, în numărul din 25 Martie, scrie: „Primul protocol al înțelegerii strânge cele trei țării într'un grup unitar de politică externă. Protocolul Nr. 2 se referă la înțelegeri bilaterale, pe care oricare din Statele participante pot să le încheie cu alte țări. — dar numai cu consimțământul celorlalte două“.

Ziarul insistă că aceasta este singura cale posibilă și nimerită pentru apropierea între popoare și că noua înțelegere de la Roma nu creează o alianță cu scopuri imperialiste.

In încheiere afirmă: „Pe cât a transpirat printre scopurile înțelegerii au figurat menținerea independenței Austriei, ținerea la ordinea de zi a revizuirii, pe baza art. 19 al pactului fundamental al Societății Națiunilor, restabilirea egalității, apărarea eficace a minorităților și asigurarea plăsamentului produselor agricole maghiare. Realizarea acestor străduințe este condițiunea primordială a păcii și a refacerii economice și politice a basinelui Dunării“.

In articolul său de fond ziarul PESTER LLOYD din 26 Martie scrie:

„In acordurile dela Roma numai un singur lucru este nou: crearea unui organ consultativ permanent. Acest organ asigură cooperarea într'un cadru mai ferm pe planul politicii externe. Totuși, grupul de State înzestrate cu un organ consultativ, nu reprezintă nicio alianță și cele trei State nu renunță la atitudinea lor fundamentală, aceea de a respinge orice politică de bloc.

„Noile acorduri nu conțin nicio modificare cu privire la participarea altor State. In conformitate cu dispozițiunile stabilite prealabil, acordurile dela Roma nu exclud participarea altor State și nu sunt îndreptate împotriva vreunui Stat anume. Crearea unui organ consultativ înseamnă totdeauna o desmintire categorică a svonurilor referitoare la preținse diferende care ar fi existat între Viena și Budapesta și dovedește că cele trei State au aceleași concepții în toate chestiunile fundamentale“.

Presa iugoslavă.

Cotidianul NOVOSTI din Zagreb, cu data de 22 Martie, publică, sub titlul: „Instrucția dela Roma“, un lung articol în care studiind scopul actualei conferințe dela Roma se întreabă:

„Ce legătură poate să aibă conferința dela Roma cu acțiunea și tendința premierului Hodza ?

„Din comentariile preselor italiene, austriace și maghiare nu se pot trage concluzii concrete.

„Dacă vom lua în considerare situația Italiei în momentul crizei locarniene vom putea explica ușor rezerva

dictată de însăși necesitatea unei lupte împotriva sancțiunilor.

„Ca o garantă a pactului locarnian, Italia neputând să se pronunțe clar, a început un joc diplomatic, ce poate să aibe un succes, date fiind declarațiile reprezentanților conferinței dela Roma“.

In continuare ziarul reproduce o corespondență dela trimisul special din Roma al ziarului parisian LE TEMPS, care relevă că „bazinul dunărean rămâne astăzi punctul cel mai delicat al politicii externe a Italiei; problema independenței Austriei rămâne cea mai vitală grijă a Italiei, pentrucă ea împiedecă apropierea de Germania“.

POLITIKA din 23 Martie publică sub titlurile: „La Roma are loc o întrevedere între Mussolini, Schuschnigg și Gömbös“ și „Manifestarea prieteniei dintre Italia, Austria și Ungaria“, o corespondență din Roma, în care relevă că „în sferile politice italiene se confirmă că scopul conferinței dela Roma a fost examinarea tuturor problemelor ce interesează direct Statele „triumghiului roman“ și care este în conformitate cu protocolul dela Roma din 17 Martie 1934.

„Rezultatul acestei conferințe poate proba cu prisosință că colaborarea intimă dintre Austria, Ungaria și Italia, conform pactului dela Roma, a continuat și după conflictul dintre Italia și Societatea Națiunilor“.

Același ziar, sub titlul „Solidaritatea Statelor triumghiului roman în chestiunea sancțiunilor“, publică o corespondență telefonică specială din Viena, în care subliniază primirea ce s'a făcut ministrilor Austriei și Ungariei, primire care este cea mai bruscă dovadă despre solidaritatea dintre semnatarii pactului roman, relevă că „Italia a mobilizat toate talentele regimului fascist, pentru înscenarea acestei primiri cordiale reprezentanților Statelor care au refuzat să voteze sancțiunile împotriva Italiei.

„După informațiile demne de încredere se afirmă că planurile pentru lărgirea „triumghiului roman“, are un dublu scop.

„Mai întâiu, consolidarea raporturilor dintre contractanții actuali și în al doilea rând atragerea unor noi parteneri.

„Austria în cazul acesta va contribui cu noul său tratat comercial cu Cehoslovacia și Mica Înțelegere, care ar fi prima punte pentru lărgirea triumghiului, iar Ungaria va putea să se bazeze pe tratatele sale cu Polonia și Germania.

„Atitudinea Italiei însă depinde în mare măsură de desfășurarea chestiunii sancțiunilor la Londra și Geneva.

„După multe ezitări, Italia pare să fie decisă să se înapoieze iar spre linia Stressa“.

CONFLICTUL ITALO-ABISINIAN ȘI SANCTIUNILE

Presa italiană.

IL POPOLO D'ITALIA din 17 Martie, după ce subliniază că s'au împlinit patru luni de asediu economic, serie:

„Națiunea italiană e mai unită și mai conștientă de dreptul său decât la 18 Noemvrie.

„Unitatea națională s'a consolidat în jurul Regimului. Pentru prima oară dela Renaștere, clerul este unit spiritual cu poporul. Sancțiunile au oțelit caracterul italian și au dat poporului o voință și o putere formidabilă.

„Italia va respinge cu dispreț edictul prin care Europa a decretat ajutorul său unui Stat barbar“.

D. Signoretti subliniază de asemeni în LA STAMPA începutul lunii a cincina a sancțiunilor:

„Fără aur, fără credite, fără materii prime — serie autorul — Italia trebuia să fie prada guvernanților dela

Londra. Și totuși nu, în ciuda tuturor și grație virtuților lui, poporul italian privește această lună ca o rușine pentru toți și ca o nouă probă că viitorul este al Italiei“.

Presa franceză.

L'ECHO DE PARIS din 23 Martie, sub semnătura d-lui Keryllis, este de părere să se desființeze sancțiunile împotriva Italiei.

„Nu se poate admite, serie ziarul, această inegalitate de tratare între Germania și Italia. Nu se poate admite ca aceasta să continue a fi sancționată, cu ocazia unei banale expediții coloniale, fără pericol pentru pacea europeană, atunci când Germaniei nu i se aplică nicio pedeapsă când rupe legea internațională și sfidează universul.

„Aventura sancțiunilor împotriva Italiei a turburat pacea lumii, a favorizat scopurile Germaniei, a zdruncinat schimburile internaționale și în ceea ce privește în special Franța, a obligat la șomaj 50.000 de producători și muncitori francezi“.

ANIVERSAREA PACTULUI TURCO-SOVIETIC

Presa sovietică.

Cu ocazia împlinirii a 15 ani dela încheierea pactului de amicitie turco-sovietic, toate ziarele sovietice din 16 Martie 1936 publică articole consacrate acestui eveniment, subliniind importanța internațională a amicitiei turco-sovietice.

PRAVDA arată împrejurările în care s'a înfiripat apropierea între Uniunea Sovietică și Republica Turcă, scriind:

„In vreme ce Republica Sovietelor era preocupată cu lichidarea contra-revoluției și a intervenției imperialiștilor, în același timp Turcia era silită să lupte atât îm-

potriva presiunii puterilor imperialiste, cât și împotriva forțelor reacționare, în frunte cu Sultanul și cu guvernul dela Constantinopol în interiorul țării.

„Prietenia turco-sovietică, începută în aceste grele împrejurări, pentru ambele țări, a corespuns întoemai intereselor lor reciproce“.

Expunând evoluția raporturilor politice, economice și culturale dintre Soviete și Turcia, ziarul adaugă:

„Contractul continuu de prietenie între guvernul sovietic și cel al Turciei, pe tărâmul politicii interaționale, are o mare valoare. În special, este cunoscut sprijinul activ acordat de către guvernul turec convențiunii dela Londra din 1933, prin care s'a formulat definiția agresorului și care a fost încheiată în urma propunerii făcute de Uniunea Sovietelor.

„Amiciția sovieto-turecă, ocupă un loc de frunte în politica externă a ambelor State. În decursul celor cincisprezece ani, care s'au scurs dela data semnării la Moscova a pactului din 1921, prietenia sovieto-turecă și-a dovedit pe deplin vitalitatea. Fără îndoială, prietenia aceasta se va desvolta și se va întări și în viitor, în interesul popoarelor din ambele țări și al păcii universale“.

IZVESTIA, într'un articol de fond, între altele scrie:

„Amiciția sovieto-turecă a devenit un model de colaborare pașnică între popoare. Jubileul de 15 ani al acestei prietenii, corespunde cu un moment de deosebită creștere a pericolului de războiu, când o unire între toate forțele care ar putea împiedeca pregătirea unei crime împotriva popoarelor, este deosebit de necesară. În această atmosferă de îngrijorare, prietenia îndelungată și nestrămutată între Uniunea Sovietică și Republica Turcă, capătă o deosebită valoare“.

CRASNAIA ZVEZDE atribuind o deosebită importanță, în acțiunea de apropiere turco-sovietică, vizitei făcută la Ankara în 1933, de delegația sovietică, în frunte cu Vorosilov, comisarul apărării, care a reprezentat guvernul sovietic la serbările de aniversare a 10 ani dela instaurarea regimului republican în Turcia, scrie:

„Uniunea Sovietică se bucură de un deosebit prestigiu și simpatie în masele largi ale poporului turec. Pe de altă parte ovațiunile care au însoțit declarația făcută de tovarășul Molotov la Congresul al VII-lea al Sovietelor din 1935, asupra raporturilor amicale dintre Uniunea

Sovietică și Turcia, au demonstrat simpatia caldă de care se bucură poporul turec în Uniunea Sovietelor.

„Amiciția sovieto-turecă reprezentând un factor care contribuie la menținerea păcii generale, are o imensă valoare internațională“.

Ziarul ZA INDUSTRIALIZAȚIIE insistă asupra colaborării economice între Uniunea Sovietică și Turcia, spunând:

„Fără îndoială, în viitor legăturile economice dintre Uniunea Sovietelor și Turcia se vor desvolta din ce în ce mai mult. O dovadă a acestui lucru este prietenia nestrămutată dintre aceste două țări, precum și dorința lor de pace și de colaborare pacifică, atât între ele cât și în politica internațională. Colaborarea economică dintre Soviete și Turcia constituie un factor serios de întărire a amiciției turco-sovietice și păcii universale.

„Notând cu mulțumire a 15-a aniversare a primului pact turco-sovietic, ambele țări sunt pe deplin încredințate că prietenia și colaborarea intensă în interesul păcii din întreaga lume, vor lega și de aci înainte Uniunea Sovietică cu Republica Turcă“.

ECONOMICESCAIA JIZNI consacră un lung articol aceluiași eveniment, scriind între altele:

„Stabilirea unei strânse prietenii între cele două țări a devenit posibilă în urma marelui revoluții proletare din Uniunea Sovietelor și a victoriei mișcării naționale de eliberare în Turcia. Revoluția din Octombrie a lichidat cu politica de anexiune a Rusiei Tariste și capitaliste. Mișcarea națională de eliberare a Turciei a desființat sultanatul și califatul, a liberat țara de imperialism, creând în schimb Imperiului feudal-teocratic, o republică turecă independentă.

„În timpul celor 15 ani de intensă colaborare, ambele țări au susținut și au adus la îndeplinire o mulțime de chestiuni de importanță internațională. Colaborarea economică a înviorat cu mult relațiile economice dintre Turcia și U. R. S. S.

„Nu există nicio îndoială că prietenia turco-sovietică, ale cărei baze au fost puse acum 15 ani, va lua și în viitor o desvoltare intensă, atât în ce privește legăturile economice, cât și în ce privește colaborarea pe acest teren, dintre Rusia Sovietică și Republica Turcă“.

PROBLEME EUROPENE

POLITICA EXTERNĂ A POLONIEI

În numărul din 19 Martie, LA TRIBUNE DES NATIONS, sub titlul „Polonia între două focuri“, publică un articol în care explică politica Poloniei față de Germania și Uniunea Sovietelor. Autorul articolului, d. Pierre

Courtenay susține că Polonia, care a fost o prietenă credincioasă a Franței, atâta vreme cât a durat tratatul din Rapallo, s'a apropiat de Germania, care „îi părea mai mult de temut“, dar că această apropiere înfățișează pentru ea ceea ce a fost pentru Italia dinainte de războiu, Tripla Alianță.

D. Courtenay crede că anumite intenții în privința Lituaniei și Ucrainei atribuite unor cercuri polone nu trebuiesc socotite ca posibile, de oarece „ar împinge Polonia în vasalitatea Germaniei“.

In concluzie, scrie:

„Iată ce explică pentru ce Polonia a luat cu atâta vigoare atitudine pentru respectarea tratatelor, în chestiunea remilitarizării zonei rhenane. Atitudinea aceasta a putut produce mirare la Paris și în alte țări, dar ea este în linia politicii polone.

„Violența sentimentului de expansiune, care animă Germania, este de așa natură încât putem concepe că Polonia și Rusia Sovietică, fără a fi propriu zis alături, se vor găsi în același lagăr, care este lagărul conservatorilor și al adversarilor revizionismului.

„Dacă punem principiul că nimic nu împiedecă Polonia de a avea, față de U. R. S. S., atitudinea pe care România a sfârșit prin a o lua, sub înțeleapta conducere a d-lui Titulescu, putem imagina că această apropiere este în domeniul lucrurilor posibile și chiar de câteva zile, al lucrurilor probabile. Desigur, că România va acționa în acest sens, poate că și Italia va face acest lucru de îndată ce se va fi putut libera de atitudinea antisaneționistă, pe care Anglia a silit-o s'a ia. Orice ar fi și chiar de pe acum, ne putem bucura, văzând Polonia luând o atitudine desigur foarte națională, cu caracter accentuat polon, dar care tocmai din această pricină este și foarte europeană“.

RAPORTURILE ITALO-ALBANEZE

Ziarul iugoslav POLITICA din 23 Martie, comentând încheierea acordului italo-albanez, scrie că „prin acest acord guvernul albanez se leagă definitiv de Italia“.

Ziarul adaugă că, după informații demne de încredere, Italia și Albania au luat următoarele angajamente:

1. Numirea de instructori italieni pentru toate ramurile administrației albaneze și în primul rând pentru armată.

„Șeful serviciului de instrucțiune italian pentru armată, va fi un general italian, care va purta titlul de șef al cabinetului militar al regelui.

„2. Fortificarea înălțimilor dela Caraturna în portul Valona, care să asigure protecția insulei italiene Saseno, aflată la intrarea portului.

„Crearea unei administrații autonome a portului Durazzo, care va fi încredințată exclusiv italienilor și acordarea unui împrumut pentru executarea de lucrări în acest port.

„3. Redeschiderea școlilor catolice și italiene private în Albania, închise din 1933.

„Inițierea unei bănci agrare cu capital italian, reorganizarea monopolului tutunurilor cu ajutorul specialiștilor italieni și acordarea unui împrumut, în vederea sporirii concesiilor italiene petrolifere.

„5. Italia oferă Albaniei un nou împrumut de 40 milioane franci aur, în tranșe anuale de câte 8 milioane franci aur.

BCU Cluj / Central University Library Cluj